

Välkomna till en länsdialog för en reformerad socialtjänst

24 april 2025

**forum
carpe** | En mötesplats
för lärande
och utveckling

FoU **NORDOST**

FoU **NORDVÄST**
STOCKHOLMS LÄN

FOU
nu

Nestor
Friskhet och välbefinnande för alla

 **Stockholms
stad**

äldrecentrum
forskning & utveckling

STORSTHLM

Hur kom vi hit?

- Social hållbarhet
- Individen i fokus
- Förebyggande och evidensbaserat perspektiv
- Lika möjligheter och rättigheter för människor
- Fokus på kärnverksamheten
- Tillvarata medarbetarnas kompetens
- Inga ökade kostnader för stat eller kommun

7 april 2017

Avsikt med dagen

- Få syn på läget i länet
- Föra dialog om några områden i omställningen
- Reflektera över hur vi leder omställningen
- Utforska områden där vi med fördel kan jobba tillsammans
- Ta del av det stöd som idag finns i vårt län

Dagens program

9:00 Inledning av dagen

9:30 Socialstyrelsens och SKR:s roll i omställningen till nya socialtjänstlagen

Medverkande: Björn Eriksson generaldirektör, Socialstyrelsen och Åsa Furén-Thulin, sektionschef Sveriges Kommuner och Regioner

9:55 Läget i länet, resultat av läges- och behovsanalys

Medverkande: Lisa Minell och Elisabeth Axelsson, Storsthlm

10:30 Paus

10:50 Dialog avseende läget i länet

12.00 - 13.00 Lunch

13.00 En kunskapande socialtjänst – mot en hållbar kunskapsorganisation

Medverkande: Harald Liebenstein Gegner, forsknings- och utvecklingsledare, Fil.dr. i socialt arbete, Lunds kommun

13:50 Dialog - Hur skapar vi en kunskapsbaserad socialtjänst?

14:30 Paus

15.00 Lokalt exempel – Hur kan socialtjänsten bli mer tillgänglig och förebyggande?

Medverkande: Rebecca Hedenstedt, projektledare, Socialförvaltningen Stockholm stad

15:20 Socialtjänstpanelen reflekterar

Medverkande: Lina Blombergsson, Stockholm stad och FSS, Stina Hovmöller, Socialstyrelsen, Mari Forslund, SKR och Britt-Marie Ekström, FoU Nordost

15:50 - 16.00 Summering och avslut

Elisabeth Axelsson och Tina Trygg, Storsthlm

Vilka är här idag?

Mingel med stödfunktionerna

Incheckningsövning på Menti.com

kod: 6239 9468

Presentera er för varandra vid borden 5 och 5

När du går hem idag
och tycker att dagen
varit bra - vad har vi
då pratat om?

Gå till menti.com | och använd koden **6239 9468**

Förväntningar på dagen

När du går hem idag och tycker att dagen varit bra - vad har vi då pratat om?

All responses to your question will be shown here

Each response can be up to 200 characters long

Turn on voting to let participants vote for their favorites

Menti

Länsdialog nya SoL

Choose a slide to present

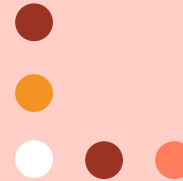
Inledning av Björn Eriksson, generaldirektör på Socialstyrelsen och Åsa Furén Thulin, sektionschef på SKR

Syftet med nya socialtjänstlagen

- Nå människor tidigt, innan problem uppstått eller vuxit sig stora
- Sänka trösklarna, erbjuda snabbare insatser på enklare sätt än idag
- Socialtjänsten ska främja *både* jämlika och jämställda levnadsvillkor
- Verksamheten ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet

Förebyggande
och lätt
tillgänglig

Jämlik
och jämställd

Kunskapsbaserad

Framtidens socialtjänst

Vilka förflyttningar behöver vi göra?

Omställningen av socialtjänsten och av andra delar av välfärden

Statsbidrag

Omställning ny socialtjänstlag

2025: 1,2 miljarder kronor

2026–2028: 2,2 miljarder per år

Brottsförebyggande ansvar

2025: 200 miljoner kronor

2026: 300 miljoner kronor

2027–2028: 600 miljoner kronor

Stöd för läges-och behovsanalys inför lagen

Länsdialog

Samverkan i länet
(Stöd från RSS, SKR)

Skatta läget

Verksamhet/arbetssätt
okt 2024 - feb 2025 (Stöd från SKR)

Kommundata

Målgrupper/behov insatser
(Stöd från Socialstyrelsen)

Egen data/uppföljning

ISU, brukarenkäter mm

Analysstöd

Samlat läge och behov
(Stöd från Socialstyrelsen)

Rapportera lägesbild

Socialstyrelsen samlar in kommuners
lägesbilder jan- mars 2025

Rapport till regering

Socialstyrelsen rapporterar samlad
lägesbild till regeringen juni 2025

Länsdialoger runt om i landet

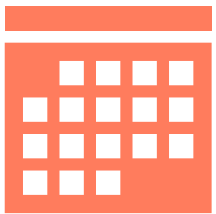
24 länsdialoger har ägt rum mellan sep 2024 till april 2025

Syftet:

- Samsyn om nuläge och behov
- Insikter inför arbetet framåt
- Utveckling, lärande och samverkan

Så många kommuner har skattat

30 sept 2024 –
28 feb 2025

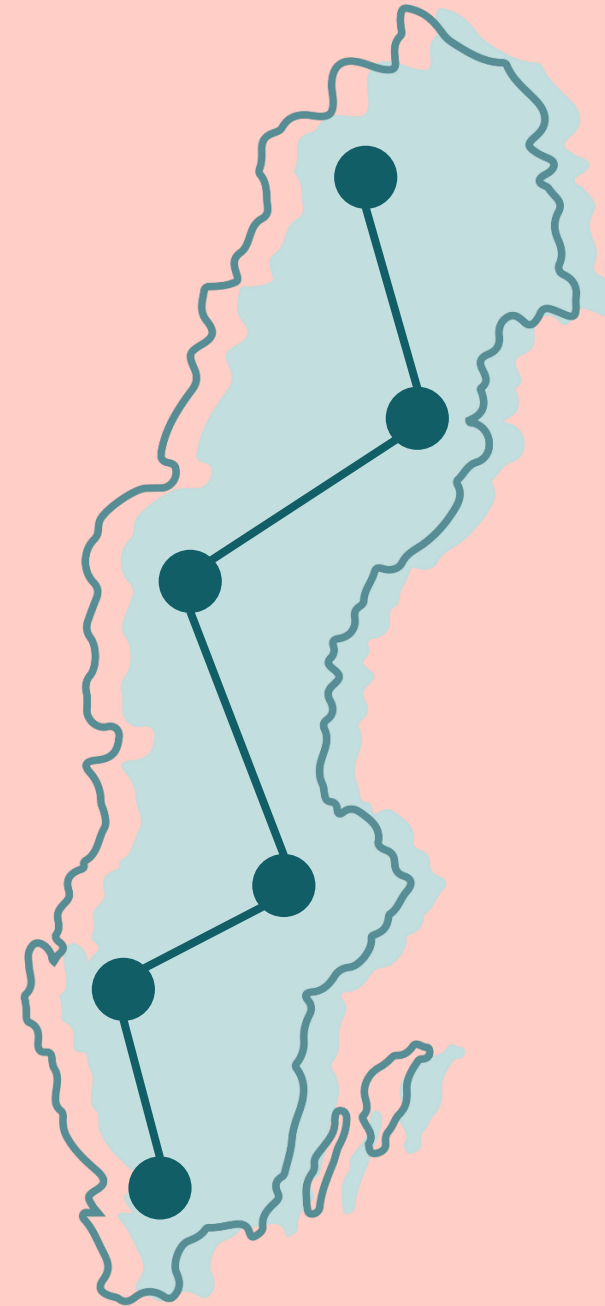
98%

**2023 skattningar av
2100 möjliga**

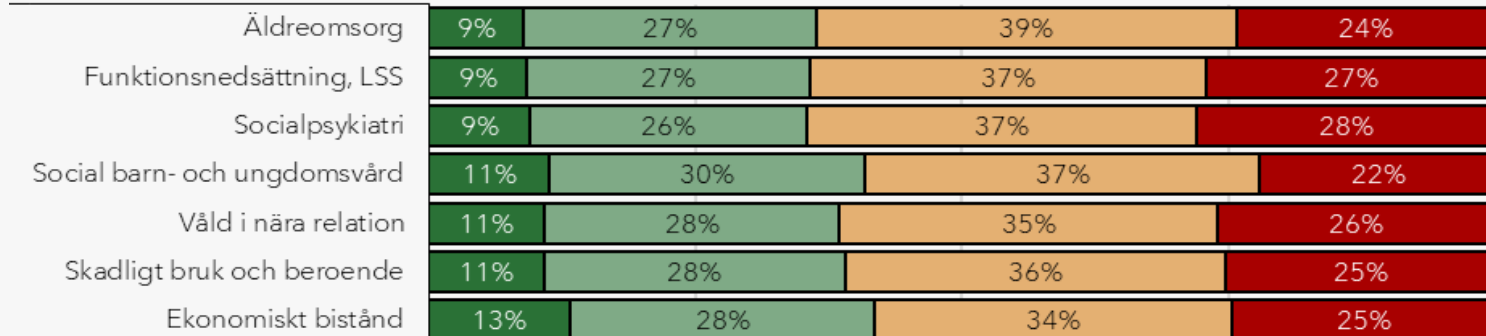
Syftet

Syftet med analysrapporten är att ge kommuner, RSS och relevanta nationella aktörer en bild av kommunernas förutsättningar och behov inför omställning till ny socialtjänstlag.

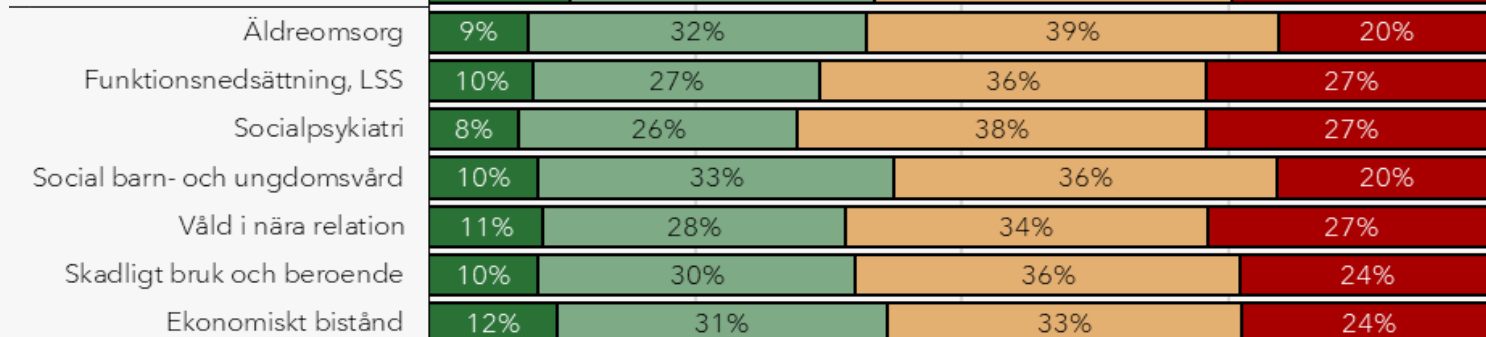
Analysrapporten ska kunna användas som underlag för att bedöma vilket stöd som kommunerna behöver för att lyckas med omställningen.

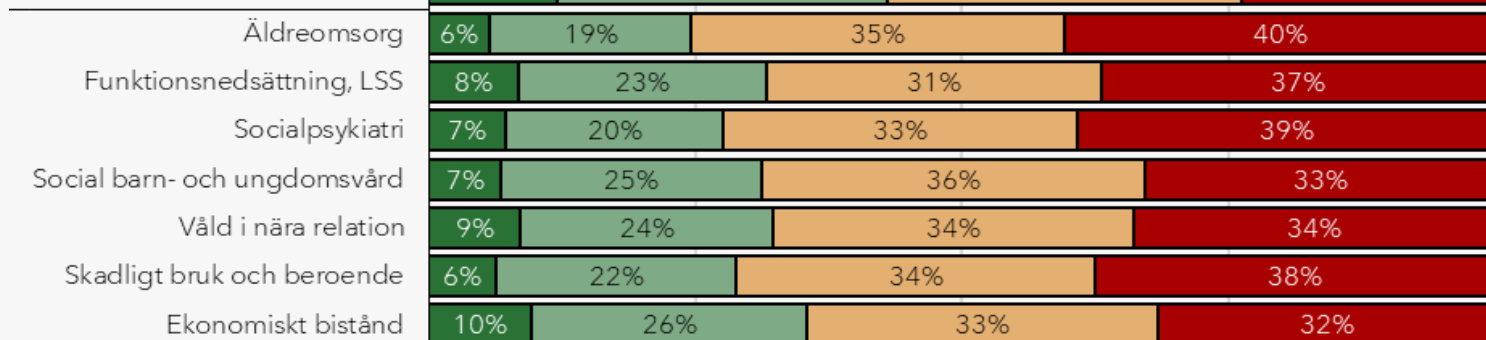
STYRNING OCH LEDNING

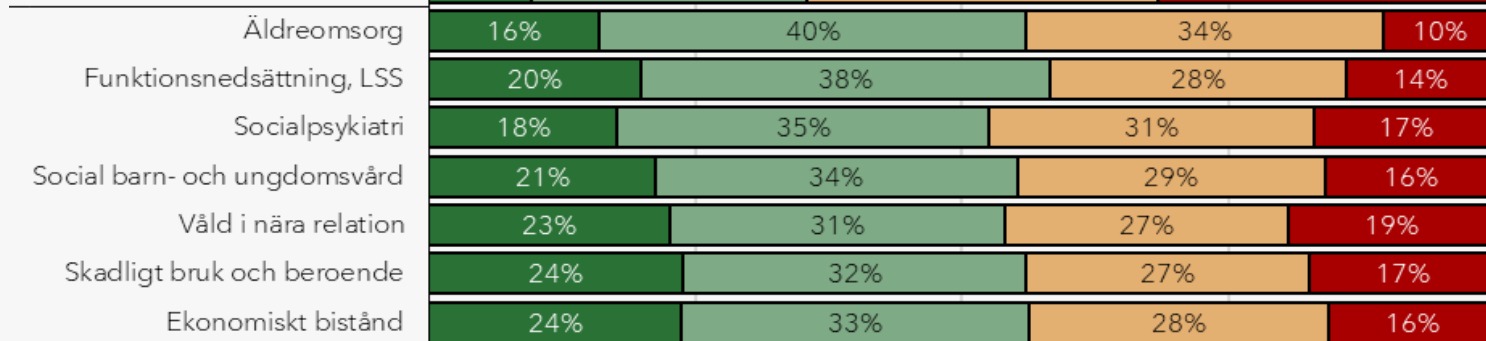
FÖREBYGGANDE OCH LÄTT TILLGÄNGLIG

JÄMSTÄLLD OCH JÄMLIK

KUNSKAPSBASERAD

0%

25%

50%

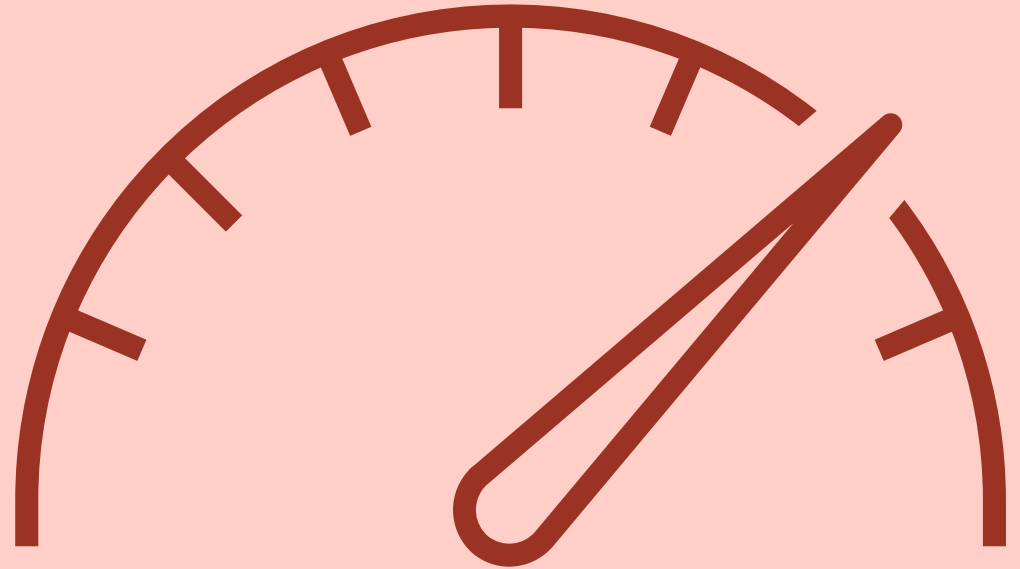
75%

100%

Skatta läget – Kommunövergripande

Kommunövergripande

Lanseras inom kort

Hur ställer vi om? Leder denna väg fram?

Överenskommelse 2025- 2026

Mellan SKR och regeringen

Några konkreta exempel

- Projekt och stöd: Förebyggande och lätt tillgänglig socialtjänst (bl.a. Tidiga insikter för tidiga insatser)
- Projekt: Nationell uppföljning (NUSO 2024 BoU)
- Funktionshinderområdet – arbetsgrupp med kommuner
- Stöd till barnkonsekvensanalyser – stödmaterial, pilotkommuner och nätverk
- Jämställd socialtjänst – workshopserie
- Stöd till län att implementera gemensam samverkansmodell för barn- och unga, kommuner och region, tillsammans med Skolverket och Socialstyrelsen
- Förändringsledning och utveckling: Framtagande av digital utbildning i förändringsledning, utvidgat arbete under 2025

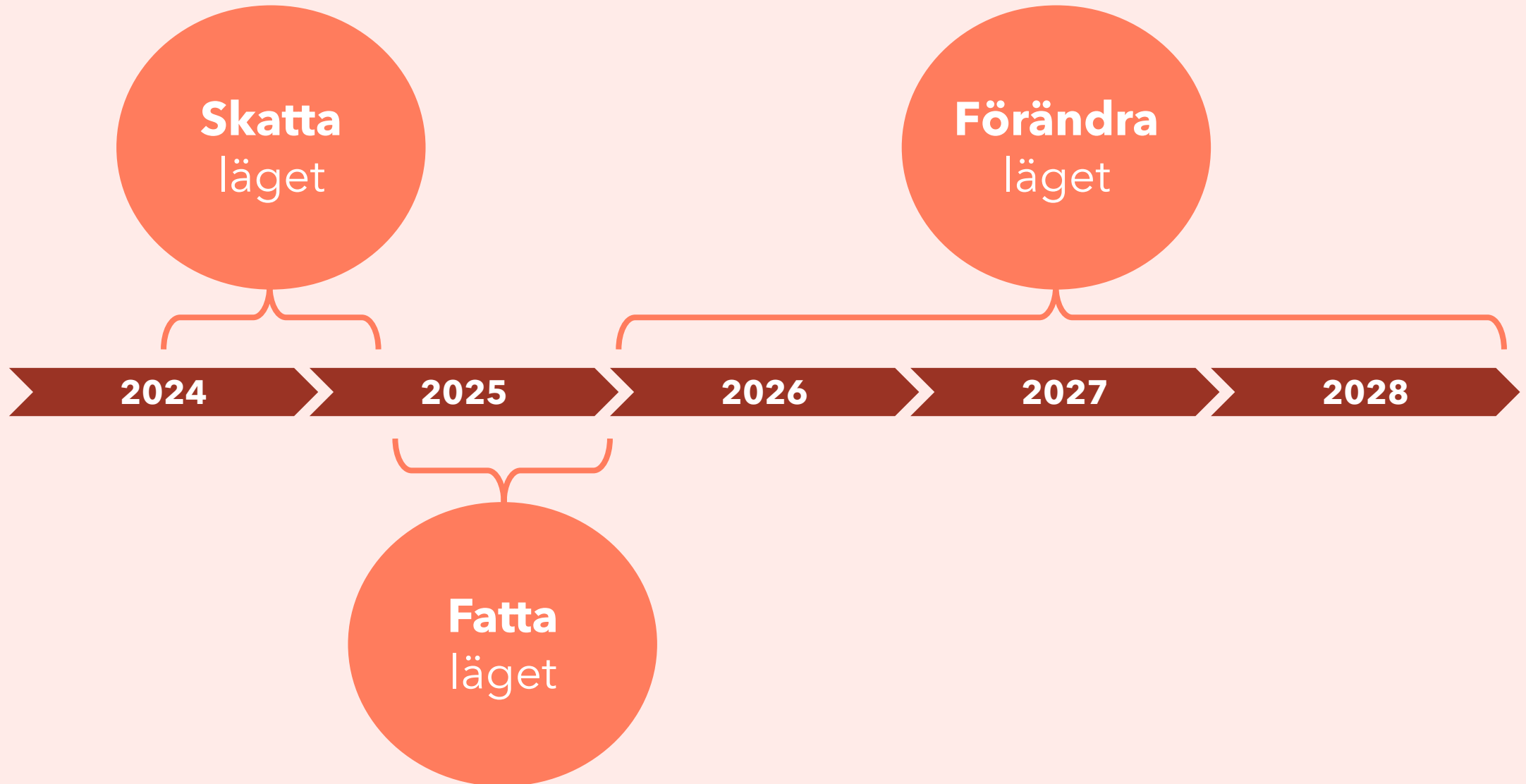
200 kommuner har redan
anmält intresse!

Lärprocess

Framtidens socialtjänst

Fortsatt stöd efter läges- och behovsanalyserna 2026-2028

Erbjudande skickades 26 feb till kommunerna.

Webbplats

Framtidens socialtjänst

- Information om nya lagen
- Kunskap och stöd
- Inspiration hur andra gör

Läges- och behovsanalyser inför den nya Socialtjänstlagen

Sammanställning och analys av resultatet från svar som Stockholms läns kommuner lämnat i Socialstyrelsens enkät om läge och behov inför en ny socialtjänstlag

Om inrapporteringen av läges- och behovsanalyser

- Läges- och behovsanalysen riktar sig exempelvis till socialchef, verksamhetsutvecklare, projektledare eller samordnare som arbetar med omställningen till ny socialtjänstlag.
- Läges- och behovsanalysen innehåller 37 frågor och är **fördelad på tre block**:
 - Övergripande,
 - Nuläge,
 - Förutsättningar och behov.
- En del av frågorna i läges- och behovsanalysen är uppdelade så att **frågan besvaras utifrån respektive område inom socialtjänsten**:
 - Motverka hemlöshet
 - Ekonomiskt bistånd
 - Skadligt bruk och beroende
 - Socialpsykiatri
 - Våld i nära relation
 - Social barn- och ungdomsvård
 - Funktionshinder
 - Äldreomsorg

STORSTHLM

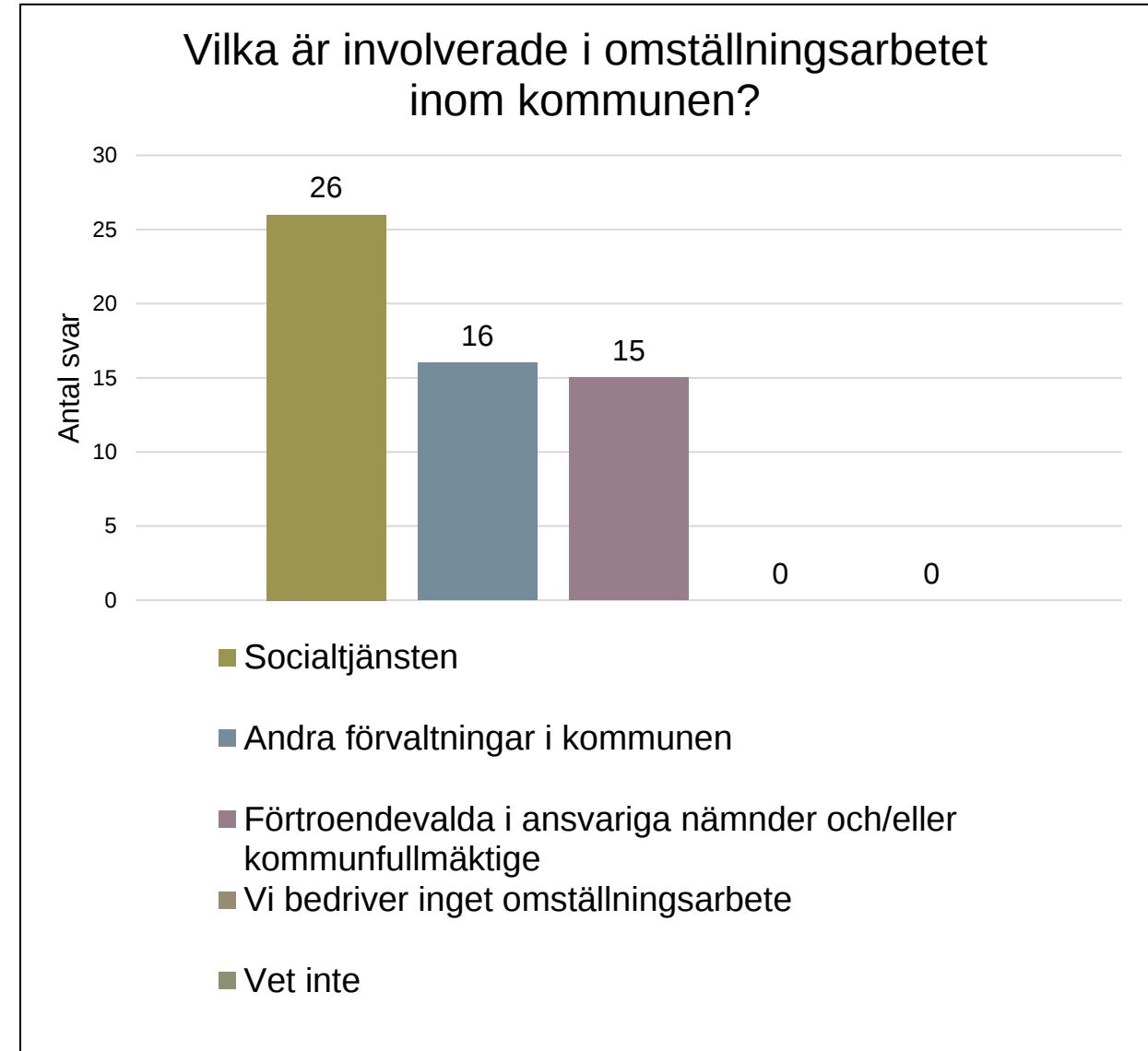

Resultat från läges- och
behovsanalyser för Stockholms
läns kommuner

STORSTHLM

Övergripande

- Samtliga av länets 26 kommuner har besvarat läges- och behovsanalysen.
- Utöver socialtjänsten har 16 kommuner svarat att andra förvaltningar är involverade i omställningsarbetet.
- 15 kommuner har svarat att förtroendevalda är involverade.

Nuläget

STORSTHLM

Vilka faktorer bedömer ni som mest utmanande inom området.....?

STORSTHLM

Övergripande observationer

- Många har svarat att *samverkan med relevanta aktörer* är utmanande.
 - Inte lika tydligt inom äldreomsorgen och funktionshinder.
- *Uppföljnings- och analyskompetens* anger många som en utmaning
 - Inom samtliga områden
- Få kommuner har angett *rättslig vägledning* som en utmanande faktor.
 - Inom områdena motverka hemlöshet, ekonomiskt bistånd och äldreomsorg har ingen kommun angett rättslig vägledning som en utmanande faktor.
- Hur många som har angett *finansiella resurser* som mest utmanande varierar mellan enkätens olika områden.
 - Flest svar inom funktionshinder.

Övergripande observationer

- Utmaningar med *personalförsörjning* varierar mycket mellan enkätens olika områden
 - anses vara minst utmanande inom motverka hemlöshet, skadligt bruk och beroende och våld i nära relation.
 - anses vara mest utmanande inom äldreomsorg, social barn- och ungdomsvård och funktionshinder.
 - Inom äldreomsorgen har samtliga av länets kommuner förutom fyra angett personalförsörjning som en utmaning.

Har du några övriga kommentarer angående kommunens och socialtjänstens nuläge?

När det gäller **samverkan** med andra aktörer ser vi överenskommelse med regionen som prio.

Bostadssituationen och bostadspolitik påverkar förutsättningarna.

Det finns behov av **nationellt stöd** för samverkan med socionomprogrammen för att säkra rätt kompetens hos examinerade studenter.

Brister i **sammanställning och paketerande, aggregerande av data för analys**, se mönster och utifrån det förbättra, särskilt på grupp och samhällsnivå.

Utmaningar med **kompetensförsörjning** utifrån geografiska förhållanden.

Brukarinvolvering behöver utökas. Vi vet för lite om de vi möter. Vi vet för lite om dom vi inte möter.

STORSTHLM

Förutsättningar och behov

Områden i läges- och behovsanalysen

- Motverka hemlöshet
- Ekonomiskt bistånd
- Skadligt bruk och beroende
- Socialpsykiatri
- Våld i nära relation
- Social barn- och ungdomsvård
- Funktionshinder
- Äldreomsorg

STORSTHLM

I vilken utsträckning bedömer ni att ni har
förutsättningar att ställa om er verksamhet i
enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom
området...?

Vilka **faktorer bedömer ni som viktigast för att
ställa om** kommunens socialtjänst i enlighet med
kraven i en ny socialtjänstlag inom området...?

STORSTHLM

Övergripande observationer

I vilken utsträckning bedömer ni att ni har förutsättningar att ställa om er verksamhet i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området...? (1-5)

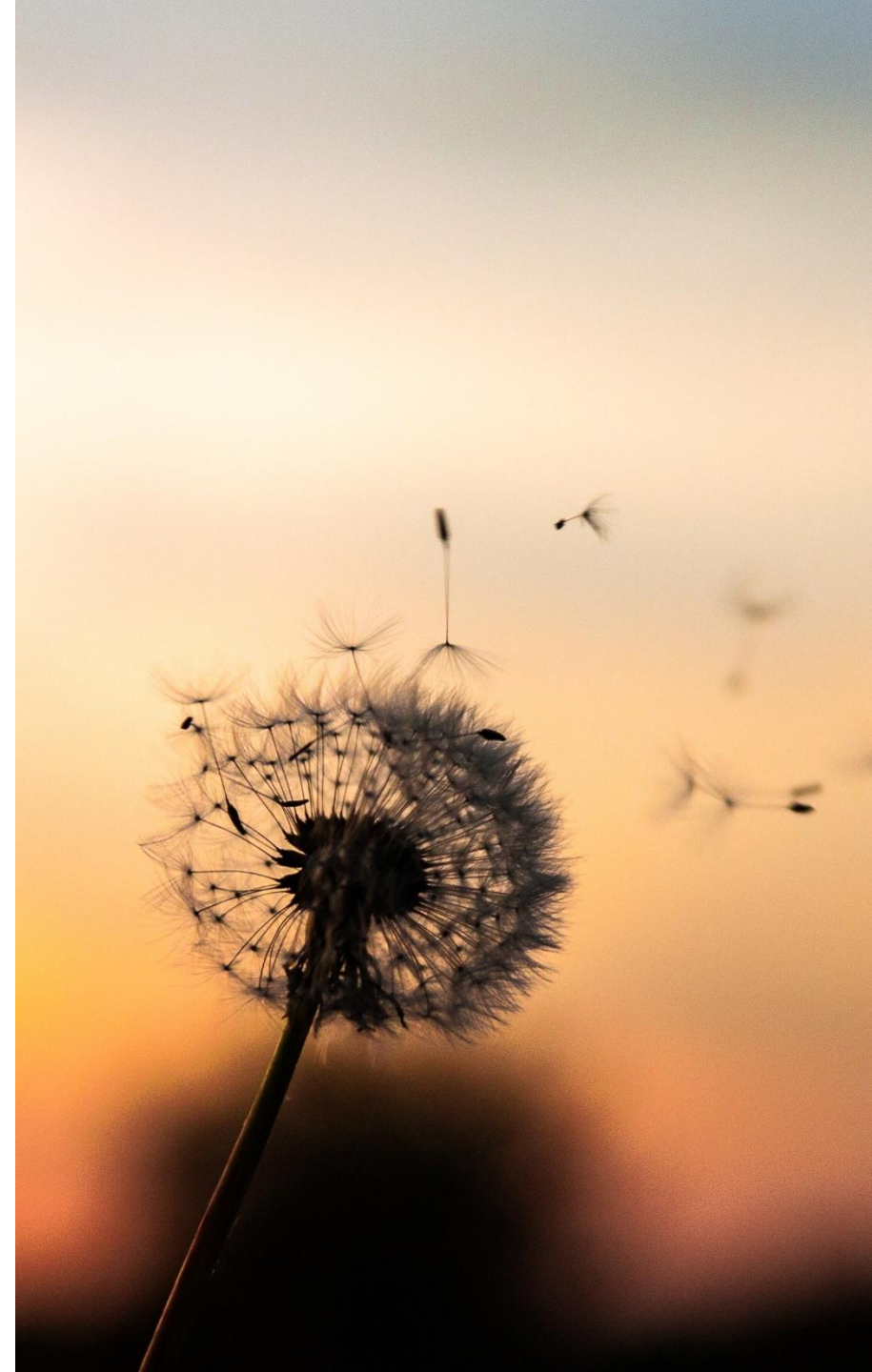
- Generellt svarar kommunerna att de har relativt goda förutsättningar att ställa om
 - Kunskapsbaserad – 2,58 - 3,58
 - Lätt tillgänglig – 2,65 - 3,46
 - Förebyggande – 2,65 - 3,58
 - Jämställd – 2,54 - 3,08

Övergripande observationer

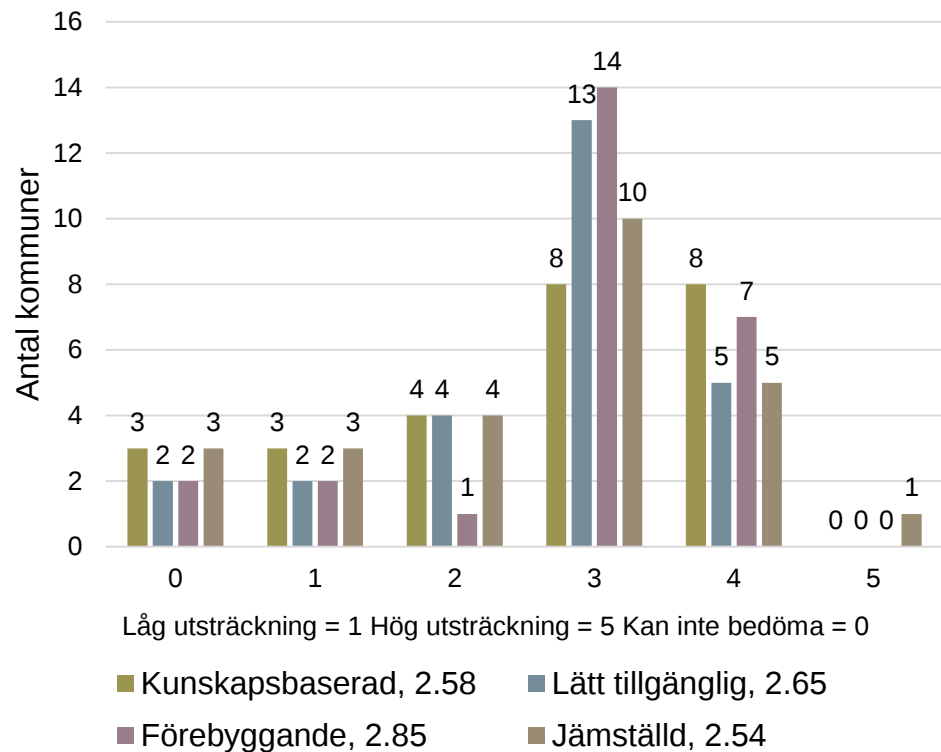
Vilka faktorer bedömer ni som viktigast för att ställa om kommunens socialtjänst i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom respektive *område*?

- *Personalförsörjning* varierar mycket mellan olika områden.
 - Flest svar inom äldreomsorg, social barn- och ungdomsvård och funktionshinder - vilket speglar resultatet avseende nuläget.
- *Rättslig vägledning* framhålls inte som viktig för omställningen.
- *Kunskapsbaserade arbetssätt, evidensbaserade insatser och standardiserade bedömningsmetoder* har överlag fått många svar.
- *Uppföljning och analyskompetens* har fått många svar, också relativt lika många antal svar för enkätens olika områden.
- *Samverkan med andra aktörer* bedöms som en viktig faktor,
 - Särskilt tydligt inom skadligt bruk och beroende, våld i nära relation samt motverka hemlöshet.
 - Inte lika tydligt inom äldreomsorg och funktionshinderområdet
- Flest kommuner har svarat *annat* under området motverka hemlöshet.
 - Här framhålls bostadspolitiken och politisk riktning i fritextsvaren.

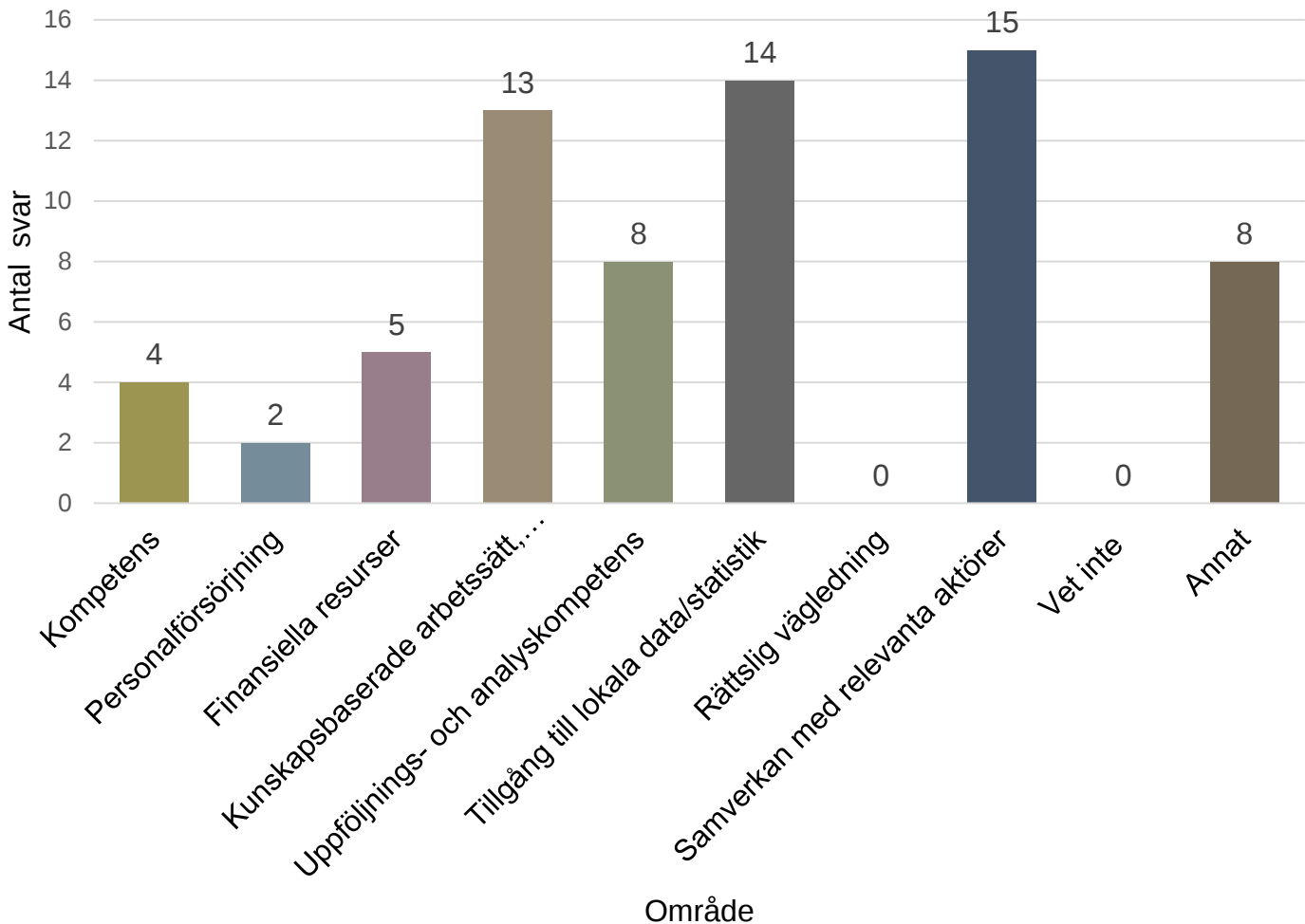

Motverka hemlöshet

I vilken utsträckning bedömer ni att ni har förutsättningar att ställa om er verksamhet i enlighet med kraven i nya socialtjänstlagen inom område motverka hemlöshet?

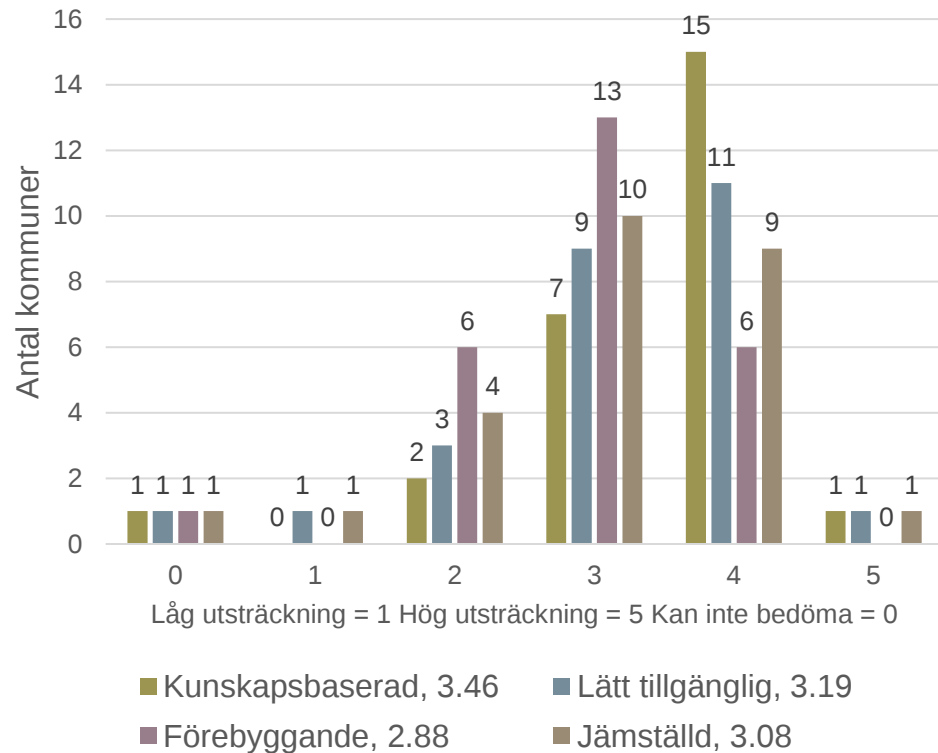

Vilka faktorer bedömer ni som viktigast för att ställa om kommunens socialtjänst i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området motverka hemlöshet?

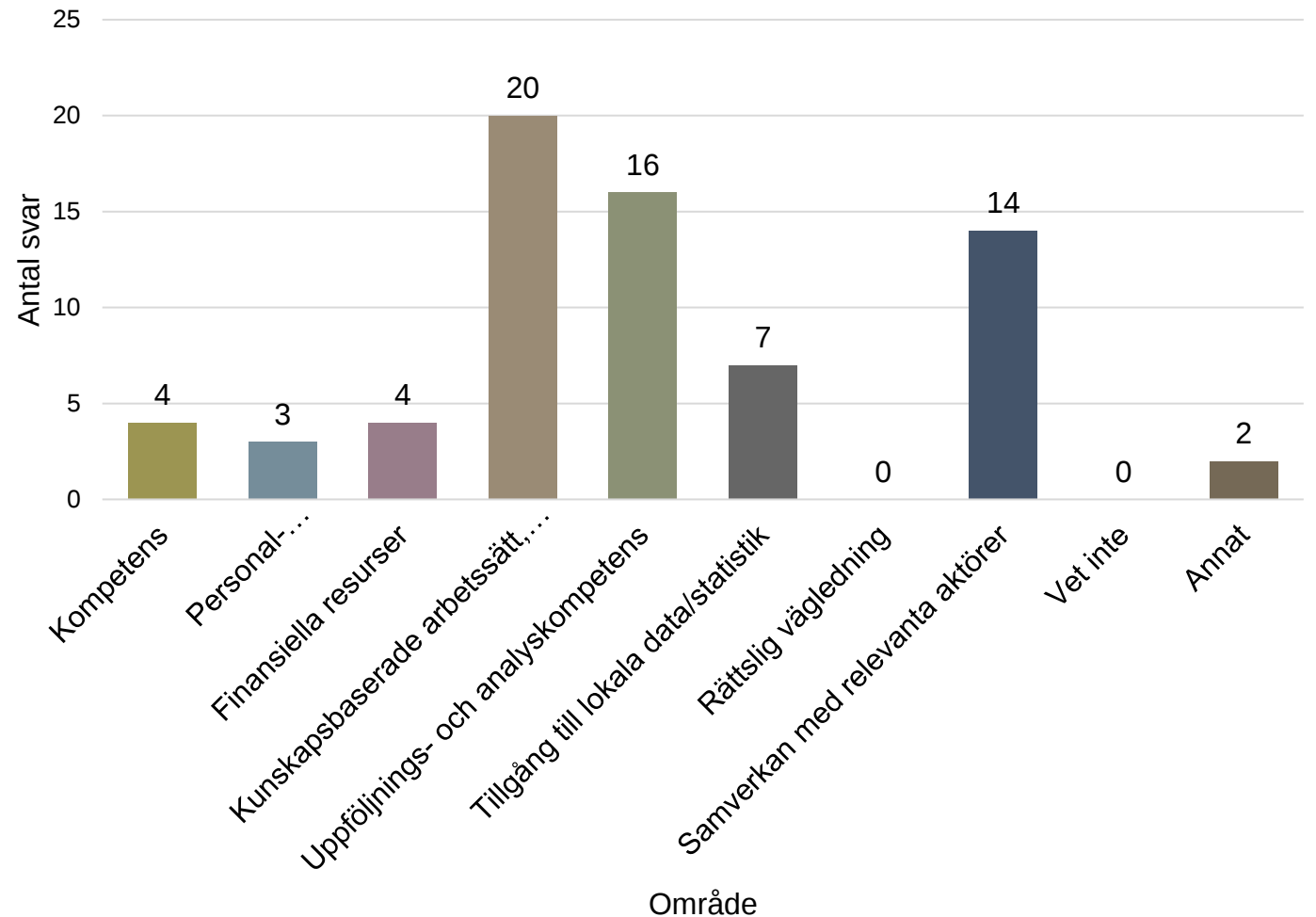

Ekonomiskt bistånd

I vilken utsträckning bedömer ni att ni har förutsättningar att ställa om er verksamhet i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området ekonomiskt bistånd?

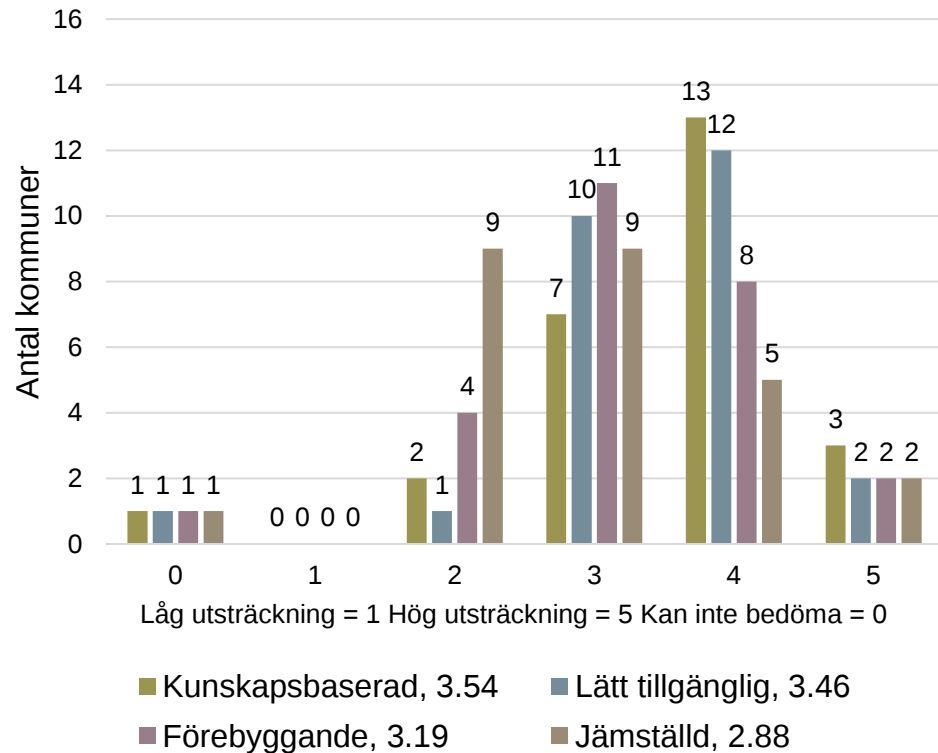

Vilka faktorer bedömer ni som viktigast för att ställa om kommunens socialtjänst i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området ekonomiskt bistånd?

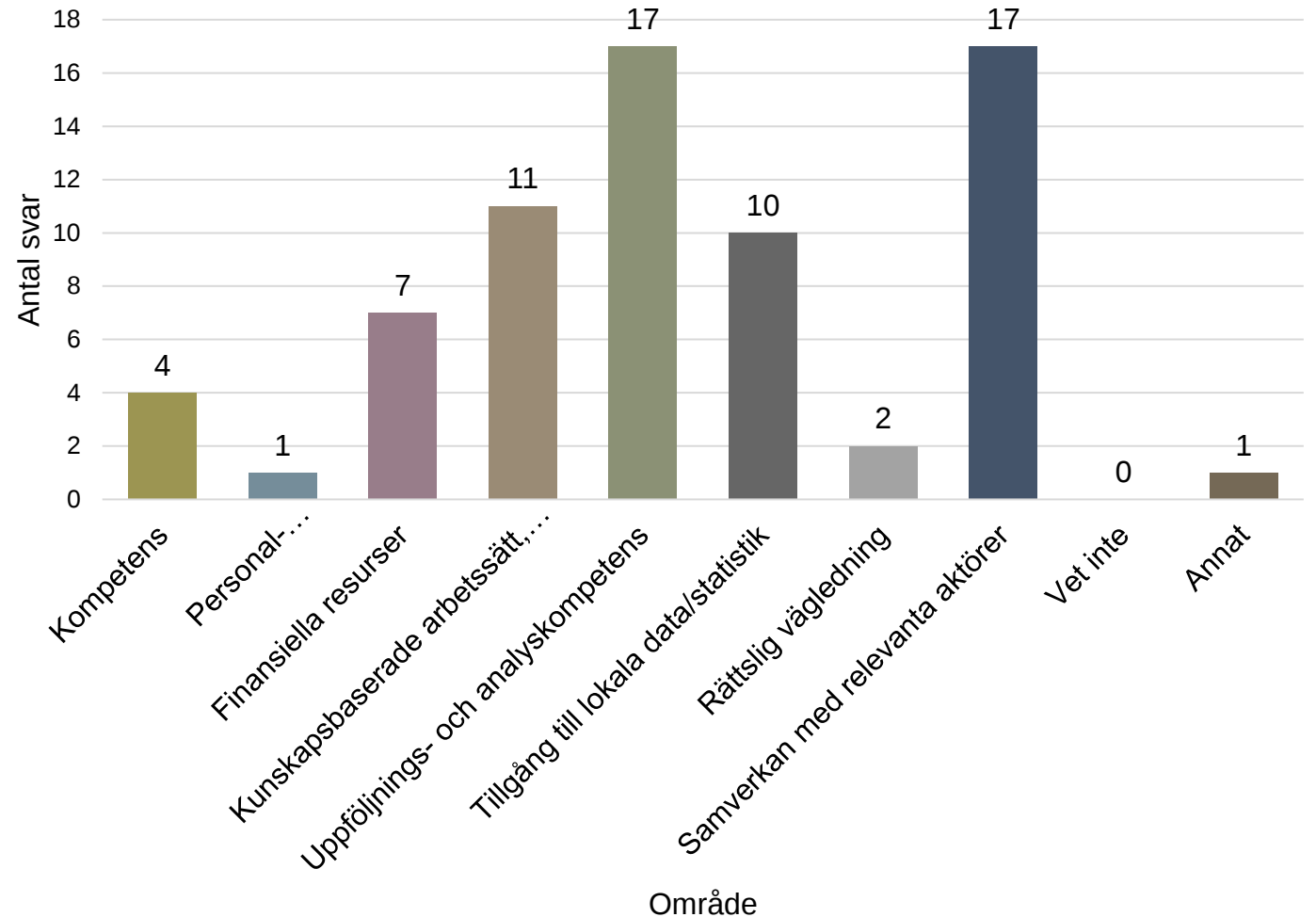

Skadligt bruk och beroende

I vilken utsträckning bedömer ni att ni har förutsättningar att ställa om er verksamhet i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området skadligt bruk och beroende?

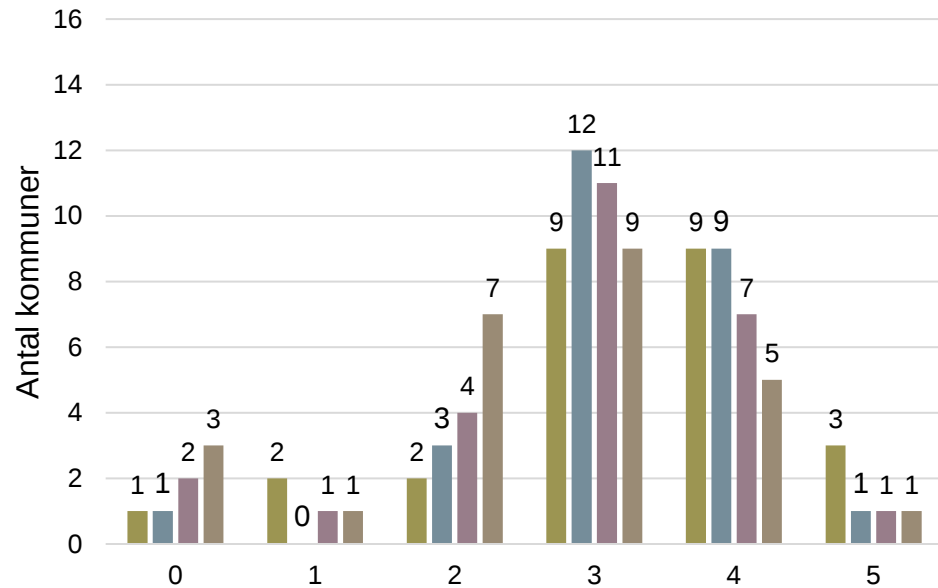

Vilka faktorer bedömer ni som viktigast för att ställa om kommunens socialtjänst i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området skadligt bruk och beroende?

Socialpsykiatri

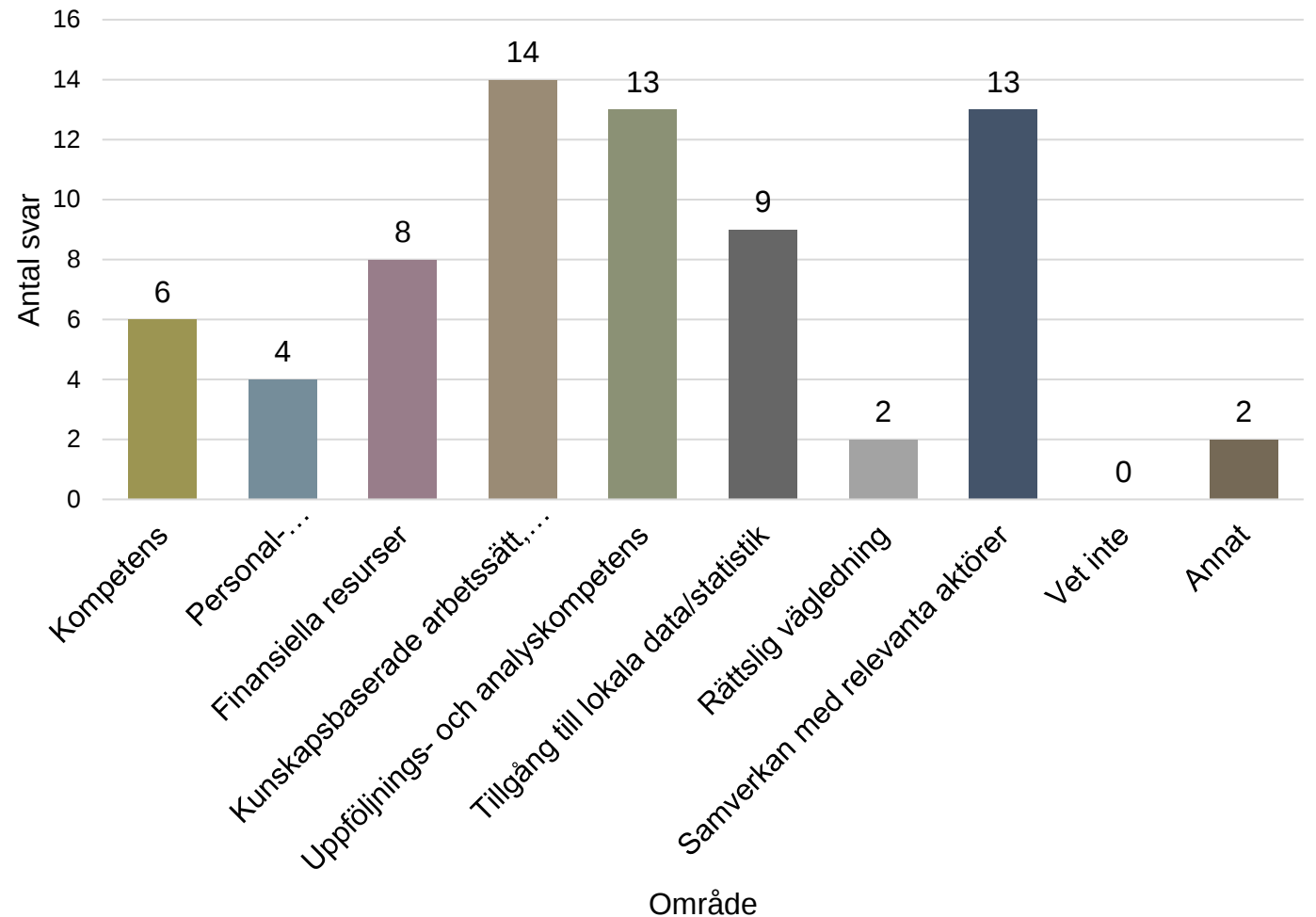
I vilken utsträckning bedömer ni att ni har förutsättningar att ställa om er verksamhet i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området socialpsykiatri?

Låg utsträckning = 1 Hög utsträckning = 5 Kan inte bedöma = 0

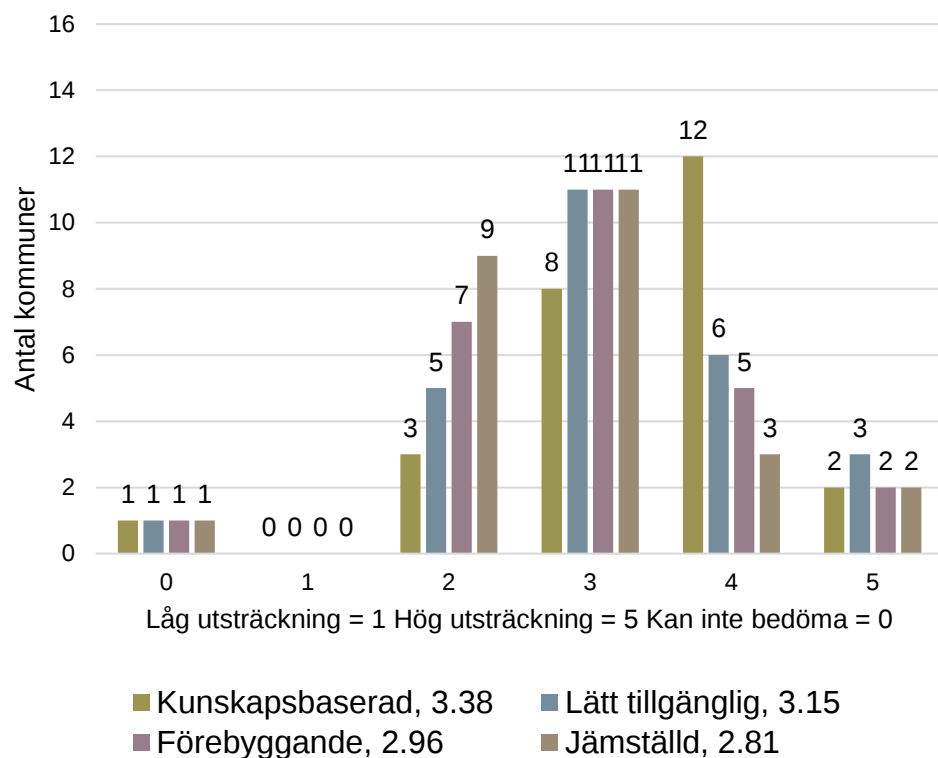
Kunskapsbaserad, 3.23 Lätt tillgänglig, 3.19
Förebyggande, 2.88 Jämställd, 2.58

Vilka faktorer bedömer ni som viktigast för att ställa om kommunens socialtjänst i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området socialpsykiatri?

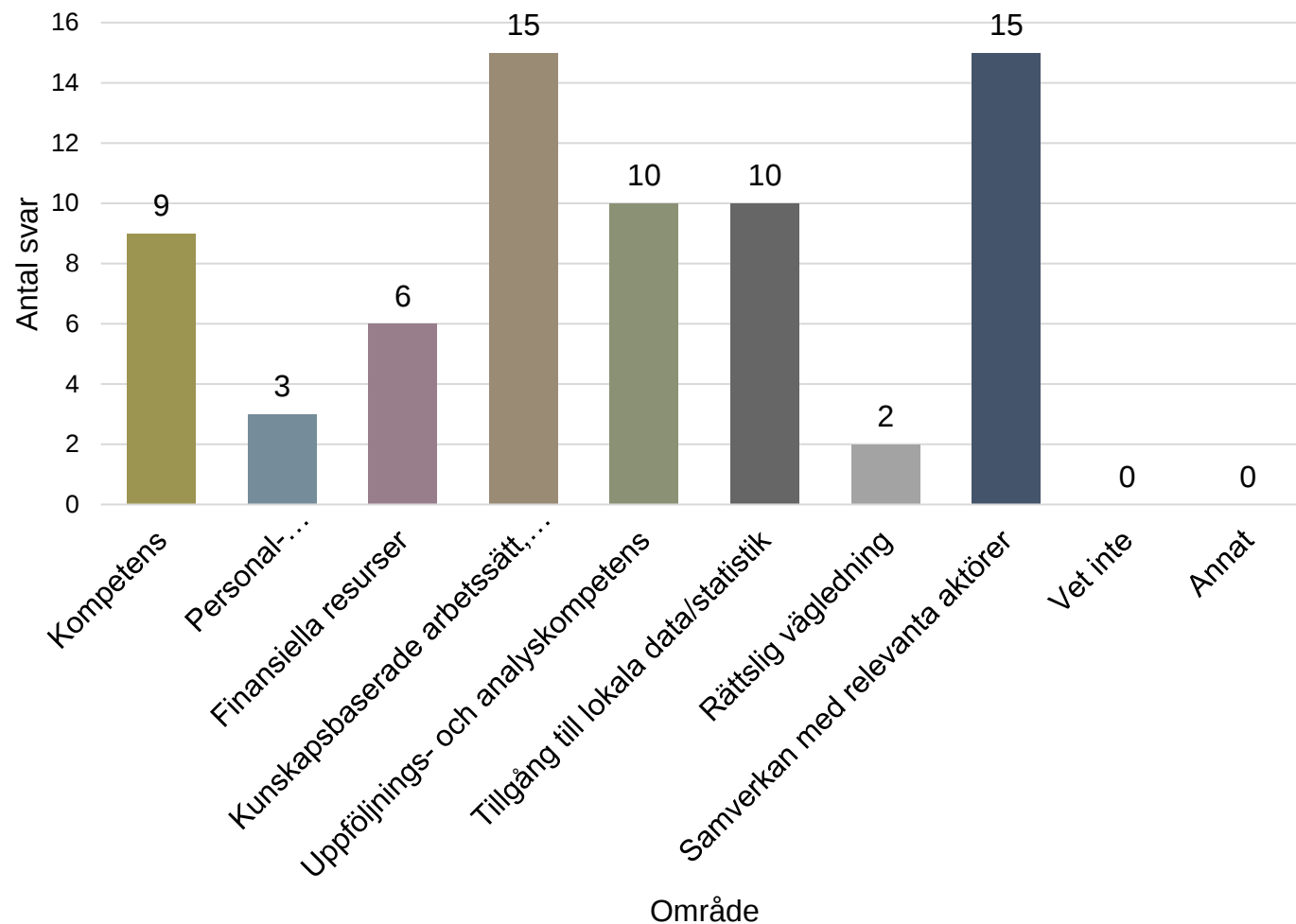

Våld i nära relation

I vilken utsträckning bedömer ni att ni har förutsättningar att ställa om er verksamhet i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området våld i nära relation?

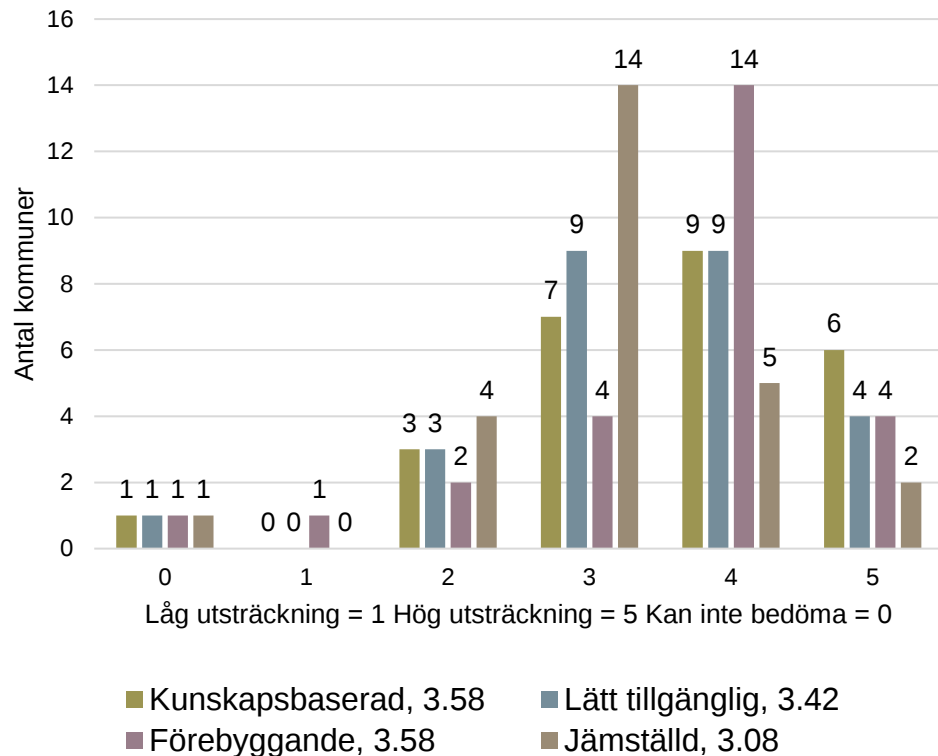

Vilka faktorer bedömer ni som viktigast för att ställa om kommunens socialtjänst i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området våld i nära relation ?

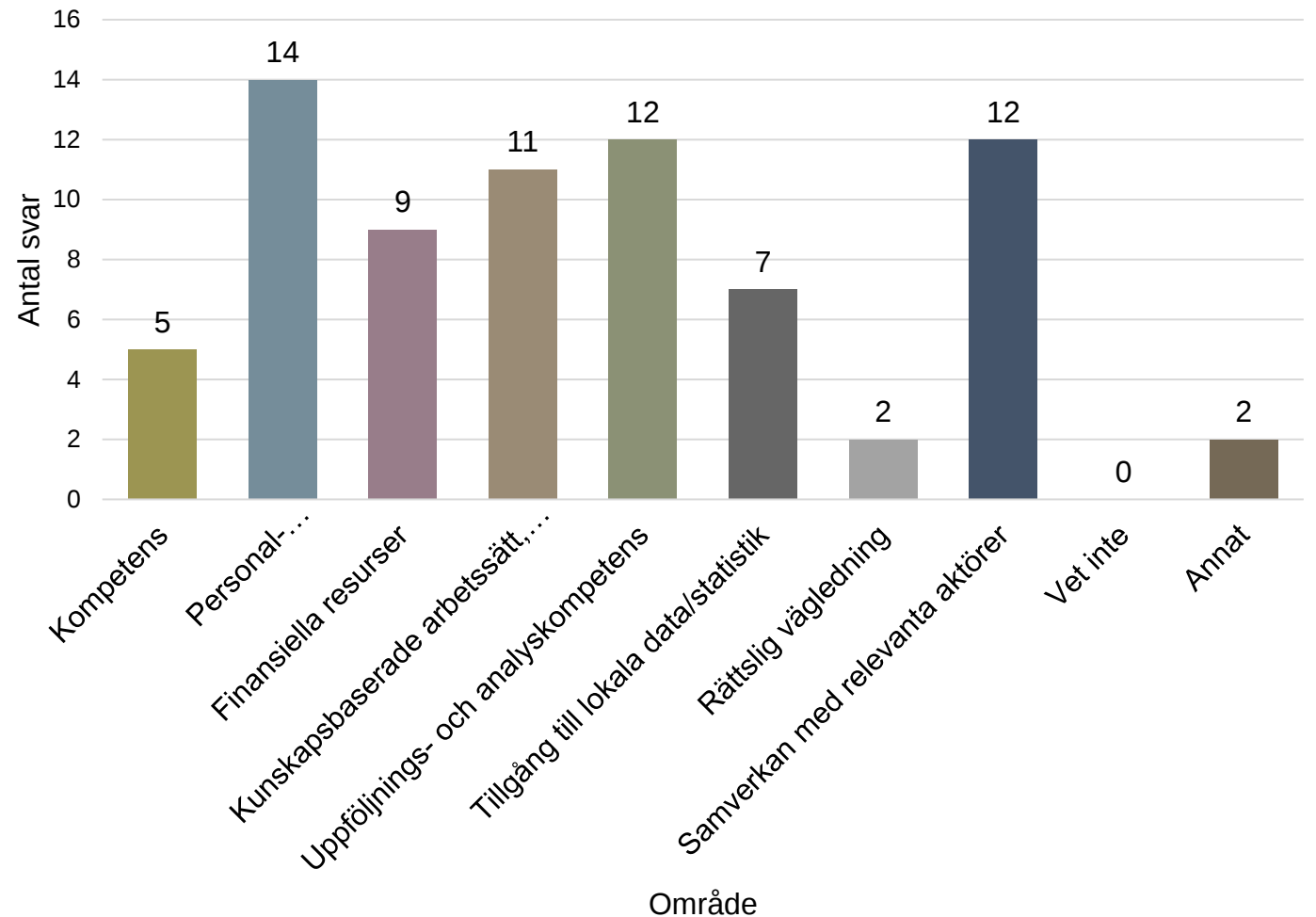

Social barn- och ungdomsvård

I vilken utsträckning bedömer ni att ni har förutsättningar att ställa om er verksamhet i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området social barn- och ungdomsvård?

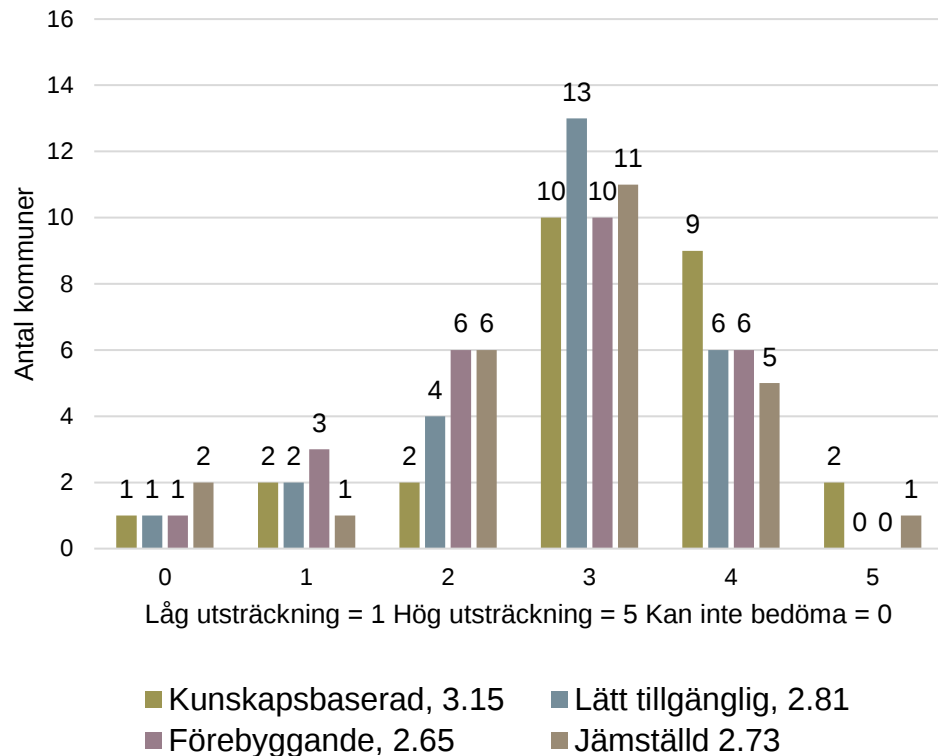

Vilka faktorer bedömer ni som viktigast för att ställa om kommunens socialtjänst i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området social barn- och ungdomsvård?

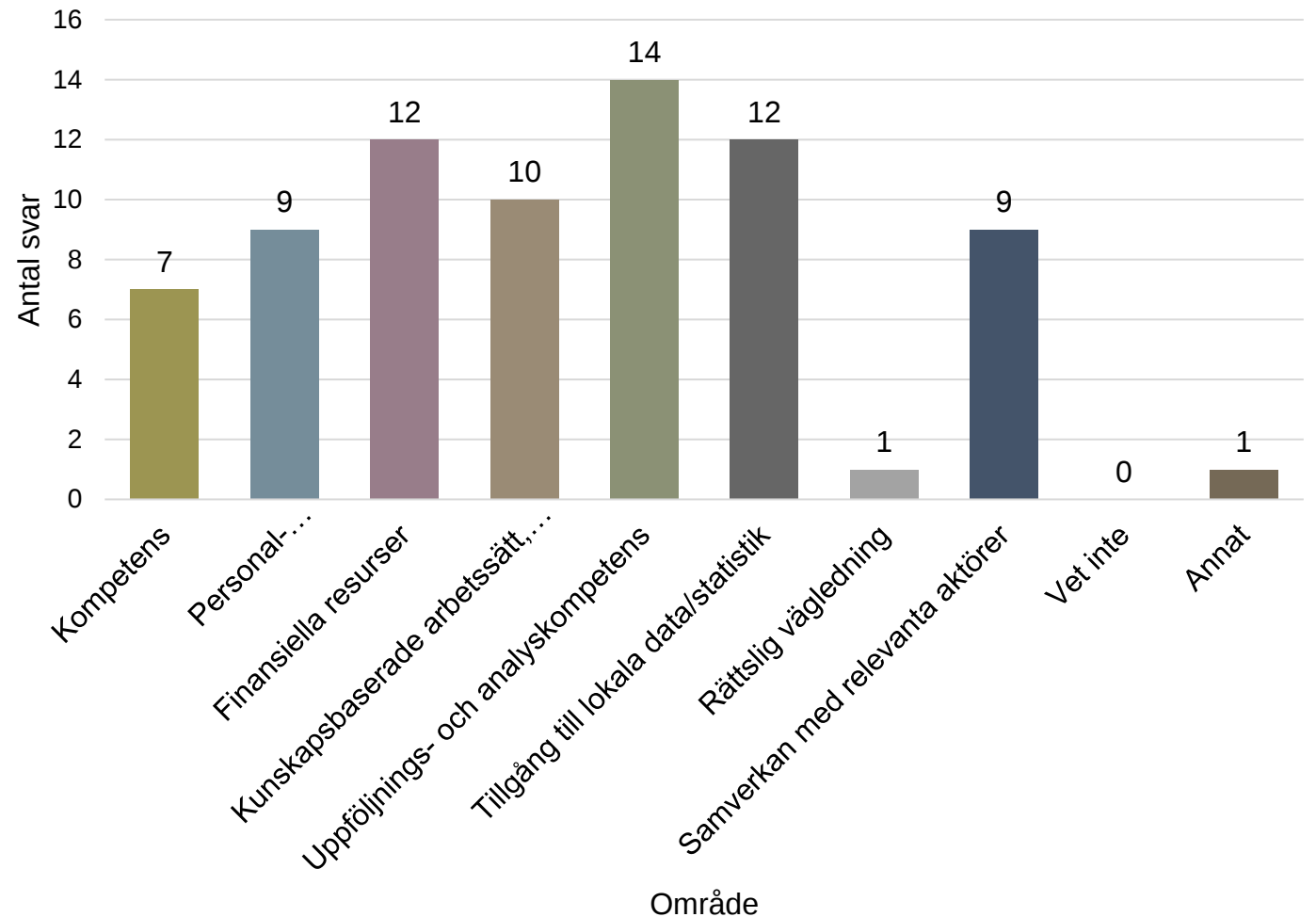

Funktionshinder

I vilken utsträckning bedömer ni att ni har förutsättningar att ställa om er verksamhet i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området funktionshinder?

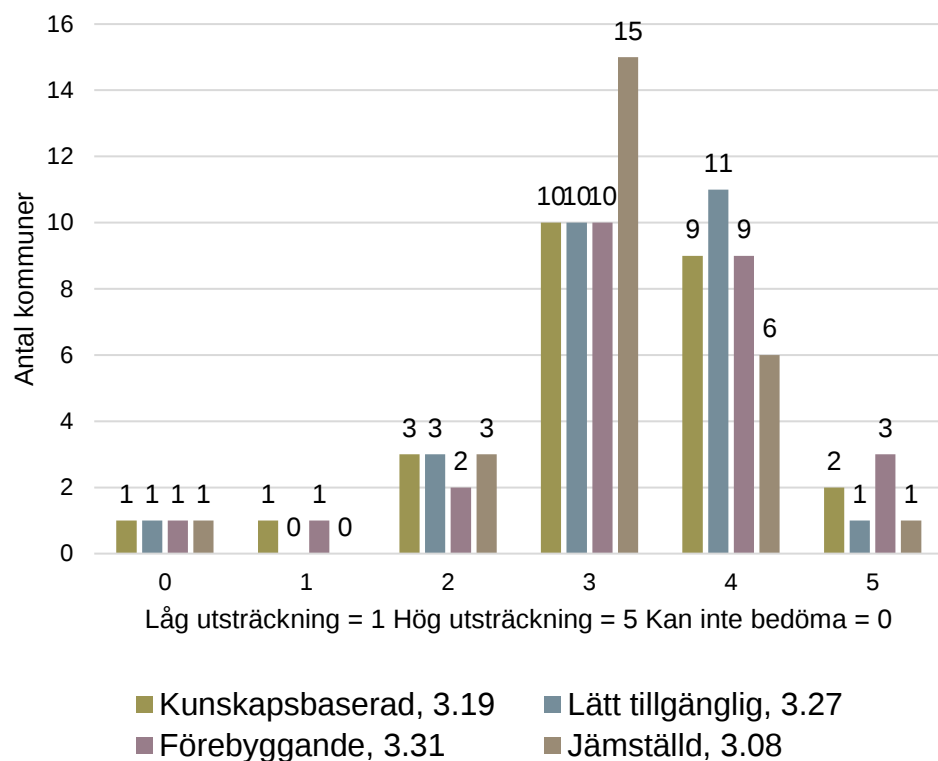

Vilka faktorer bedömer ni som viktigast för att ställa om kommunens socialtjänst i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området funktionshinder?

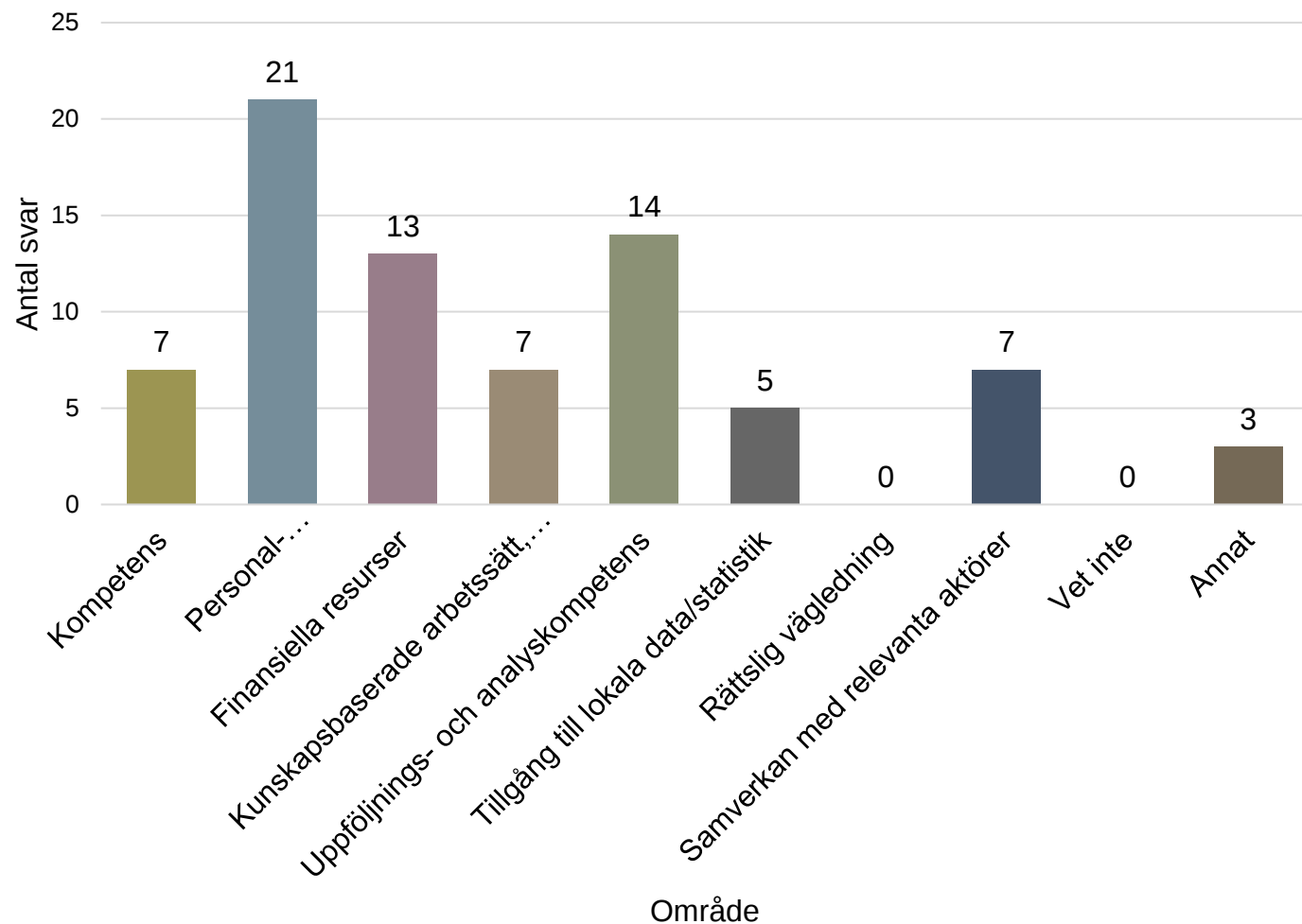

Äldreomsorg

I vilken utsträckning bedömer ni att ni har förutsättningar att ställa om er verksamhet i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området äldreomsorg?

Vilka faktorer bedömer ni som viktigast för att ställa om kommunens socialtjänst i enlighet med kraven i en ny socialtjänstlag inom området äldreomsorg?

Har du några övriga kommentarer angående kommunens och socialtjänstens förutsättningar och behov för att ställa om till den nya socialtjänstlagen?

Ökat fokus på **välferdsindikatorer, statistik, lokal data & analys** för att sätta aktiviteter.

Det finns redan idag en god **samverkan** i kommunen både internt och externt, den samverkan behöver fortgå och anpassas efter nya lagen

Vi måste **öka insatser som är proaktiva** samt planera för långsiktiga, hållbara lösningar i hela kommunen.

Politiska beslut på nationell/lokal nivå i linje med omställningen.

Vi ser en **utmaning i hur vi ska dokumentera** vid öppna ej behovsprövade insatser, där vi bedömer att vi inte ska dokumentera personliga förhållanden. Här ser vi behov av vägledning.

Svårt att bedöma förutsättningar för omställningen då detaljerad plan inte är klar. Vi vet ännu inte vad som ska förändras eller hur det ska göras. Lagen är en ramlag, vilket gör det svårt att avgöra exakta krav och när dessa anses uppnådda.

STORSTHLM

Paus

Återsamling kl. 10.50

Dialogfrågor om uppföljnings- och analyskompetens

1. Vad saknas idag för att ni ska kunna följa upp och analysera er verksamhet? (Data, kompetens, bättre verksamhetssystem, annat?)

2. Vilken uppföljning och analys gör ni idag och hur använder ni den?

Menti.com

Kod: 6239 9468

Dialogfrågor om samverkan som förutsättning och hävstång

3. Vad skulle vi kunna göra mer
tillsammans kommunerna emellan?

4. Vad krävs för att den
mellankommunala samverkan ni
identifierat i fråga tre ska bli verklighet?

Menti.com

Kod: 6239 9468

Dialogfrågor om rättslig vägledning

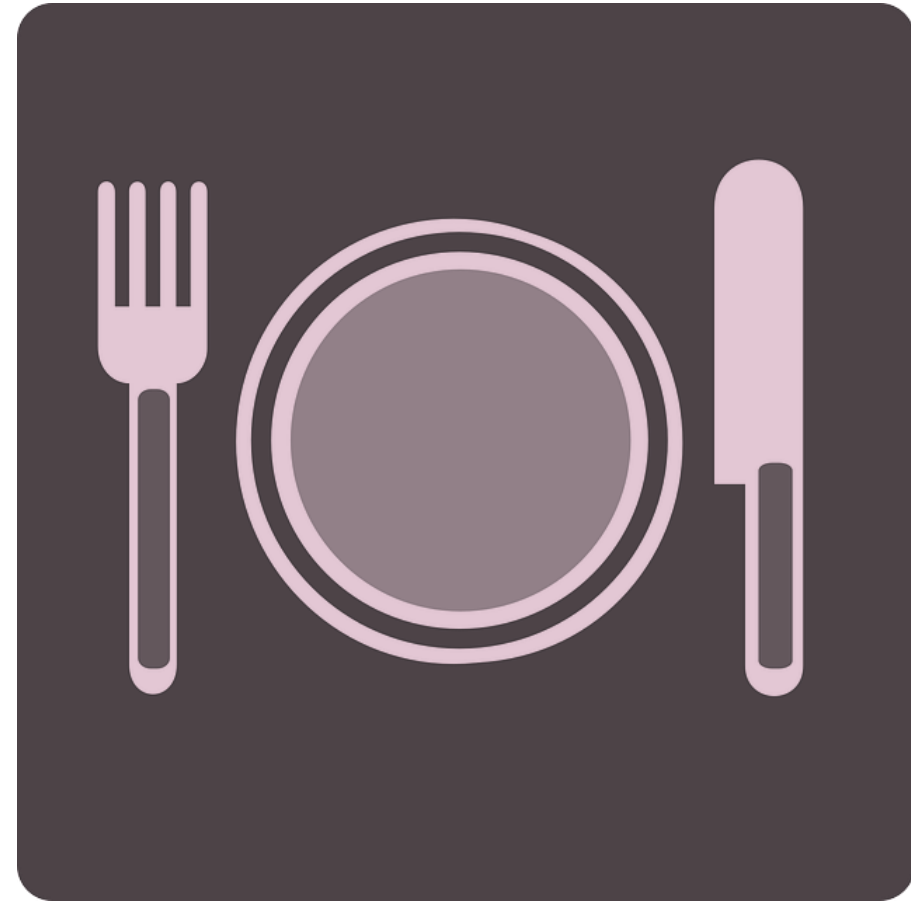
5. Hur kan vi förstå att behovet av rättslig vägledning behövs i liten utsträckning när vi ska införa en ny lag?

Menti.com

Kod: 6239 9468

Lunch
Åter kl. 13.00

En kunSkapande socialtjänst

Mot en hållbar kunskapsorganisation

Harald Liebenstein Gegner

Forsknings- och utvecklingsledare

Fil dr i socialt arbete

- Någon behöver ju stå här 😊
- Kan handla om mitt dagliga arbete,
- eller att jag varit delaktig i olika projekt som rör socialtjänstens kunskapsutveckling,
- eller att jag har varit kommun/verksamhetsdoktorand som skrivit en avhandling om statlig kunskapsstyrning,
- eller för att jag brinner för frågor som rör kunskapsutveckling och kunskapsbaserad av socialtjänsten med ett särskilt professionsfokus,
- eller så är det för att jag är från Skåne, med tyskt påbrå – och det kan vara en merit i sig 😊

Varför står just jag här idag?

myloview

Grundläggande antaganden för skapande av en kunSkapande socialtjänst

- *Olika kunskapsformer berikar (kompletterar) varandra, i själva verket skapar de varandra.*
- Framgångsrika organisationer har förmågan att *använda varierande kunskapsformer och att integrera kunskapssökande/-användning* i det dagliga arbetet.
- *Fungerande samverkan mellan forskning (lärosäten) och praktik* (socialtjänst) är en av grundförutsättningarna för utvecklande av en kunskapsorganisation.

Det sociala arbetets villkor

- Komplexitet ("wicked problems" där det sällan finns enkla, kausala svar/lösningar)
- Oförutsägbarhet och osäkerhet (allt kan hända trots noggrann planering)
- Icke-vetande (det är oftast mer vi inte vet än det vi vet)
- Etiska dilemman (krockar mellan individens livsvärld och systemvärlden som kräver att kunskap "anpassas och om-förhandlas")
- Unika situationer som kräver individuella bedömningar (lösningar) som dessutom förändras över tid
- Förväntningar utifrån att göra "rätt" och krav att kunna visa att socialtjänsten gjorde "rätt"

Handlingsstrategier

Olika sätt att hantera det sociala arbetets villkor i socialtjänsten

- Lagstiftning, riktlinjer och rutiner (nationella, lokala – skriftliga och ”kultur”)
- Standardiserade arbetssätt (BBIC, genomförandeplan, uppföljningar)
- Bedömningsinstrument, checklistor
- Specifika manualbaserade metoder, arbetssätt och modeller
- Processbeskrivningar och processkartor
- Specialisering, kategorisering, uppdelning
- Organisering av arbetet utifrån en byråkratisk, administrativ logik

August
Strindberg

Det räcker inte!

E-BOK

Komplexitet, etiska dilemma, unika situationer och individuella bedömningar, oförutsägbarhet samt icke-vetande är kännetecknande för det sociala arbetets praktik.

Vi behöver förhålla oss till och omfamna dessa villkor.

Och det kräver en bred förståelse av kunskap.

Några ord om min avhandling

Kunskap

- ett mångfacetterat begrepp som kan ges varierande innebörd, mening och betydelse
- innefattar olika förståelser av vad kunskap är (eller vad den inte är) och vissa kunskapsformer tillskrivs en högre grad av "sanning" och anses mer legitima än andra, t ex det mätbara (institutionaliserad dominans)
- kan ses som ett gemensamt görande. Kunskap utvecklas och formas i ett dynamiskt samspel mellan människor som interagerar. Den skapas, utvecklas och förändras fortlöpande genom interaktion och diskurs (kunskapsциркуlation)

VETENSKAPLIG
GRUND

BEPRÖVAD
ERFARENHET

Vetenskap och beprövad erfarenhet

Vetenskap och beprövad erfarenhet definieras i förarbetena till socialtjänstlagen [1]:

- Med *vetenskap* avses vetenskaplig kunskap som tagits fram med olika forskningsmetoder.
- Med *beprövad erfarenhet* avses kunskap som vuxit fram i verksamheten genom att kunskaper från profession och brukare har synliggjorts, värderats och systematiserats genom uppföljning, dokumentation, kritisk granskning och spridning.

4.1 Utgå från vetenskap och beprövad erfarenhet (1 av 4)

För att erbjuda verksamhet enligt vetenskap och beprövad erfarenhet behöver verksamheten utgå från kunskap. Kunskapsstöd är ett samlingsbegrepp för olika stödmaterial som baseras på bästa tillgängliga kunskap, till exempel systematiska översikter eller nationella riktlinjer och vägledningar (tex från Socialstyrelsen eller SBU). Standardiserade bedömningsmetoder och instrument är stöd för att bedöma enskilda individers situation, funktion eller behov.

1	Vi vet var vi kan hitta och använder relevanta kunskapsstöd i vår verksamhet.	
2	Vi har kunskap om vilka insatser som har vetenskapligt stöd eller inte	

4.2 Utveckla lokal kunskap (2 av 4)

Verksamheten behöver bygga och utveckla egen lokal kunskap. Lokal kunskap tas fram i den egna verksamheten och utgör en del i verksamhetens kontinuerliga lärande. Individbaserad systematisk uppföljning (ISU) är ett arbetssätt för att skapa lokal kunskap. ISU innebär att beskriva, mäta och dokumentera enskilda personers problem/behov, insatser och resultat och sammanställa informationen på gruppnivå. Andra sätt att inhämta lokal kunskap kan vara genom brukarundersökningar och avvikelsehantering. Att använda strukturerad dokumentation är en förutsättning för systematisk uppföljning.

5	Vi tar ut data (könsuppdelat där det finns) ur verksamhetssystem och använder den som underlag för verksamhetsutveckling	
---	--	--

4.3 Involvera brukare (3 av 4)

I en kunskapsbaserad socialtjänst utvecklas verksamheten och insatserna tillsammans med olika grupper av brukare utifrån exempelvis kön, ålder, funktionsförmåga och födelseland. Deras perspektiv och erfarenheter är en viktig källa till kunskap. Det behöver även finnas en medvetenhet om underrepresentation och vilken kunskap om levnadsvillkor, behov och rättigheter som kan väga upp för denna. Brukarmedverkan kan ske på olika nivåer.

10	Vi har anpassade arbetssätt, metoder och verktyg (exempelvis samtals- och kommunikationsstöd) för	
----	---	--

4.4 Utveckla en lärande organisation (4 av 4)

Socialtjänstens ledning behöver ge förutsättningar för verksamhetsutveckling som stärker socialtjänsten att vara mer kunskapsbaserad. En lärande organisation avsätter tid för kompetensutveckling och omsätter lärande i det praktiska arbetet och det kan även handla om att utveckla ny kunskap i samarbete med forskare. Ledningen behöver ta del av och använda lokal kunskap för beslut om verksamheten och dess utveckling.

12	Organisationen har en kultur som stödjer lärande vilket gynnar utvecklingen av en kunskapsbaserad	
----	---	--

Ett annat sätt att ringa in kunskap

Översikt av: Skatta läget – ett ve

Stöd inför nya socialtjänstlagen

Vad saknas? Bland annat...

- Professionellt omdöme som kunskapsform
- Samverkan med lärosäten
- Det sociala arbetets kärna: möte, relationsbyggande, tillitsskapande, motivationsarbete, mm

Professionellt omdöme (Jonna Bornemark)

- Professionellt omdöme kan ses som summan av den professionelles kunskapar som leder till handling, agerande (yrkesskicklighet, praktisk klokhet).
- Omdömes byggstenar: Fackkunskap, människosyn, värderingar, rutiner, riktlinjer, regler, kollegor (arbetsgruppen), egen erfarenhet (personligt och yrkesmässigt).
- Professionellt omdöme som kunskap och handling generellt och i arbete med komplexa och/eller etiska frågor i synnerhet
- Professionellt omdöme är individuellt men organisationens målsättningen bör vara att odla ett kollegialt omdöme.
- Att “veta” hur man ska göra/agera utan att “veta”.

ICKE –vetande som en form av kunskap

- Vi kan inte och kommer aldrig att veta allt!
- Horisonten finns alltid kvar, skriver Jonna Bornemark.
- Det gäller att förhålla sig till att inte veta och ändå agera.
- Icke-vetande som handlingsmöjlighet (inte handlingsförlamning).
- Att kunna vara professionell osäker som en aspekt av professionalitet.

Mångfald av kunskapsformer

- Knowing (vetande) kontra knowledge (kunskap)
- Erfarenhetsbaserad kunskap
- Praktisk kunskap
- Yrkesskicklighet, omdömeskunskap
- Evidensbaserad kunskap
- Tyst kunskap
- Kunskap som sitter i kroppen, intuition
- Tabubelagd, nertystad kunskap
- Kunskap som konst och kreativt uttryck

FORSKARSKOLAN FÖR YRKESVERKSAMMA I SOCIALTJÄNSTEN

Avsikten med denna rapport är att ge en bild av hur olika aktörer i och kring socialtjänsten ser på kunskap, kunskapsbehov och kunskapsutveckling. De som bidragit till rapporten är brukare, socialarbetare, chefer och politiker, FoU-verksamheter, universitetsrepresentanter samt nationella aktörer för kunskapsstyrning på socialtjänstens område.

Rapporten har tillkommit inom ramen för Forskarskolan för yrkesverksamma i socialtjänsten, vars huvuduppgift är att forskarutbilda 30 yrkesverksamma i socialtjänsten. De ska efter sin licentiatexamen kunna bidra till långsiktig kunskapsbildning i socialtjänsten och knyta samman forskning

**Hur ska man då tänker
kring en kunskapsbaserad
socialtjänst?**

KUNSKAP I SOCIALTJÄNSTE

REDAKTÖRER

Kerstin Svensson

Lars Plantin

Organisering för en kunSkapande socialtjänst

Lärdomar från ett FoU projekt

En **organisationskultur** som stödjer ett kunskapsbaserat arbete

Stödstruktur (intern eller extern) för **initierandet** och **genomförandet** av verksamhetsutveckling

Kunskapsbaserat arbete behöver vara **en del i verksamheten**, inte något som sker vid sidan om kärnverksamheten.

Verksamheten/organisationen behöver **skapa och upprätthålla "praktiker" (strukturer)** för kunskapsinhämtning, /-spridning och -produktion.

Vad krävs för att bygga en kunskapsorganisation?

Struktur för utvecklande av en verksamhet som bygger på kunskap och beprövad erfarenhet (professionellt omdöme?)

- Kunskapsstyrning
- Kunskapsinhämtning
- Kunskapsproduktion
- Kunskapsutbyte/-spridning
- Kunskapssamordning/-samverkan (intern och extern)

Kunskapsstyrning

Ledningsnivå

- Strategi för kunskapsbaserad och lärande organisation
- Förankring
- Kulturbärare
- Utrymme, resurser och mandat
- Återkommande aktiviteter

Omvärldsanalys

Kunskapsinhämtning

Kunskap behöver tas in i organisationen och förmedlas till medarbetare.

Robusta strukturer för kunskapsinhämtning (systematik).

Egen kunskapsproduktion

LOKE (lokal evidens) systematisk uppföljning

- Verksamhetsrelevant kunskap som komplement till forskning
- Utvärdering, verksamhetsuppföljning
- Delaktighet i forskningsprojekt (t ex följeforskning).
- Lokal kunskap så som statistik, systematisk uppföljning, kartläggningar, brukarmedverk

Kunskapsutbyte och - spridning

- ***Arenor*** för kunskapsdialog, diskussion, cirkulation
- ***Strukturer*** för återkommande seminarier, dialogkonferenser, diskussionsgrupper, mm
- ***Samverkan*** med andra kunskapsaktörer

Kunskapssamordning

- Funktioner (personer) med uppdrag och mandat att hålla samma socialtjänstens kunskapsorganisation
- Samordning och koordinering av aktiviteter
- Nära dialog/samverkan mellan ledningen och (kärn-)verksamhet
- T ex lokal FoU-struktur

KunSkapande som gemensam process

Organisationen behöver skapa förutsättningar för:

- Kunskapscirkulation
- Kunskapsallianser
- Gemensamt lärande

Organisationen behöver ta vara på den kunskap som redan finns:

- Kunskapsöversikter
- Omvärldsanalyser
- Forskningsseminarier

Samverkan mellan forskning och praktik

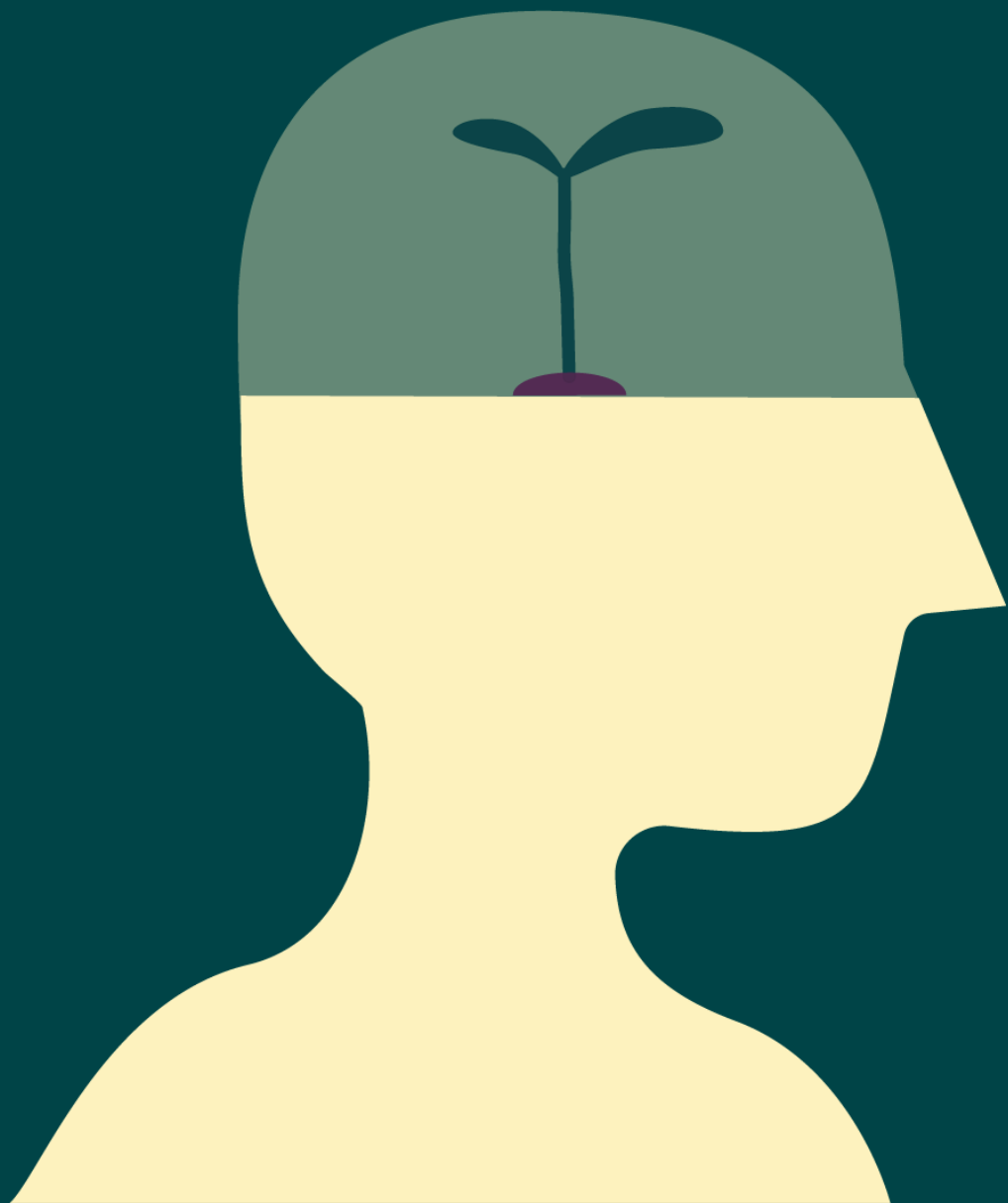
Målsättning: minska gapet mellan akademien och socialtjänsten genom att

- närma sig varandra
- interagera med varandra
- bidra som likvärdiga parter
- utmana befintliga strukturer och arbetssätt

Behov av brobyggare som verkar i mellanrummet/gränslandet mellan forskning och praktik.

FORTE projekt (samverkansbidrag): Ökad kunskaps-cirkulation mellan socialtjänst och universitet

Allt detta krävs för att bygga en kunskapsorganisation.

- Kunskapsstyrning
- Kunskapsinhämtning
- Kunskapsproduktion
- Kunskapsutbyte/-spridning
- Kunskapssamordning/-samverkan (intern och extern)

Den kunskapssökande-
/bärande och -användande
socialarbetaren som agerar
utifrån sitt professionella
omdöme är en nyckelaktör i
utvecklande av en
kunSkapade socialtjänst.

vilja

kunna

förstå

Avslutningsvis...

- Det är vi tillsammans som skapar en kunSkapande socialtjänst!
- Det sociala arbetets villkor kräver en bred förståelse av kunskap som välkomnar många olika kunskapsformer.
- Det vi tror är "sann" kunskap idag, kan visa sig vara fel imorgon eftersom kunskap förändras medan den färdas/cirkulerar.
- Socialarbetaren: kunskapsbäraren och kunskapsanvändaren som agerar utifrån sitt professionella omdöme.
- En kunskapsbaserad socialtjänst kräver en **stark profession**. Här finns utvecklingspotential. Och en **modig organisation** som stödjer och underlättar för kunskapsinhämtning, kunskapsproduktion och kunskapsanvändning.

Tack!

Kontaktuppgifter

Harald Liebenstein Gegner

Fil dr i socialt arbete

Forsknings- och utvecklingsledare

- E-post: harald.liebensteingegner@lund.se;
harald.liebensteingegner@skaneskommuner.se
Telefon: 0702-574937
- www.kunskapsresa.se

Dela gärna med er av
goda exempel i svaren.

Dialogfrågor om en kunskapskapande socialtjänst

6. Vad kan vi i socialtjänsten konkret göra för att stärka en lärandekultur där både "egen" och "extern" kunskap används systematiskt?

8. Vad kan du göra i ditt ledarskap för att bidra till en kunskapsbaserad socialtjänst?

7. Vad kan vi göra för att kommunledning och kommunpolitik i högre grad ska efterfråga att socialtjänsten arbetar kunskapsbaserat?

Menti.com

Kod: 6239 9468

Paus
Återsamling kl. 15.00

Framtidens socialtjänst

Omställning till en långsiktigt hållbar socialtjänst i
Stockholms stad

24 april 2025 Länsdialog

Omställningen i Stockholms stad

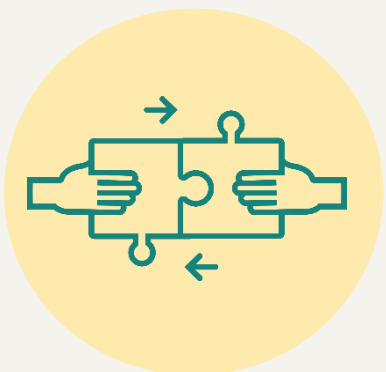

Projektorganisation

Övergripande målsättningar

En socialtjänst som:

präglas av **tidiga
lösningar**

är
lätt tillgänglig

utgår från
individens behov

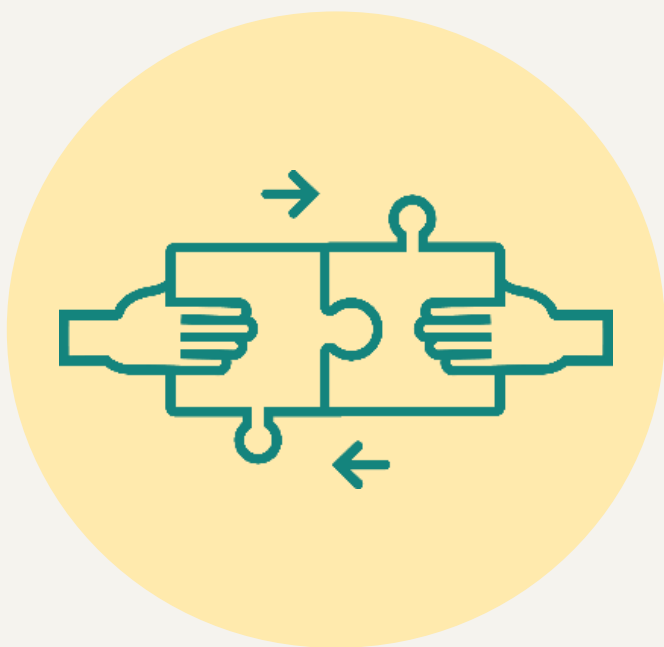

där **medarbetare**
har fokus på **socialt
arbete**

är **kunskaps-baserad**

En socialtjänst som...

...präglas av tidiga lösningar

- Individer i behov av insats erbjuds det i ett tidigt skede.
- Individer erbjuds insats snabbt efter att de kommit i kontakt med socialtjänsten.
- Socialtjänsten arbetar förebyggande i samverkan med andra aktörer.

En socialtjänst som...

...är lätt tillgänglig

- Information om socialtjänstens insatser är tydlig, tillgänglig och målgruppsanpassad.
- Individer som kommer i kontakt med socialtjänsten har förtroende för socialtjänsten.
- Det är enkelt för invånare och samverkanspartners att få och ha kontakt med socialtjänsten.
- Socialtjänsten är synlig och verkar i lokalsamhället tillsammans med andra aktörer utifrån invånares behov.

En socialtjänst som...

...utgår från individens behov

- Socialtjänstens organisation möjliggör flexibla arbetssätt för att möta individers behov.
- Övergångar mellan olika verksamheter sker sömlöst för individen.
- Individer får samordnade insatser utifrån sina behov.

En socialtjänst som...

...där medarbetare har fokus på socialt arbete

- Medarbetare har tid och förutsättningar att möta individer i behov av insatser.
- Det är enkelt för medarbetare att dokumentera inom socialtjänsten.

En socialtjänst som...

...är kunskapsbaserad

- Socialtjänstens målgrupper, insatser och resultat följs upp för kunskaps- och verksamhetsutveckling.
- Socialtjänsten har användarvänliga digitala verktyg och IT-stöd för individbaserad och annan systematisk uppföljning och analys.
- Socialtjänsten tar del av och bidrar till ny forskning och utveckling av beprövad erfarenhet – kunskap som också används i verksamheterna.

Pågående utvecklingsarbete utifrån ny socialtjänstlag

I samband med lagens
ikraftträdande 1 juli 2025

Juridiska förändringar och utveckling i sociala system

Långsiktigt
utvecklingsarbete

Första linjens socialtjänst

Kunskapsbaserad socialtjänst

Planering av insatser

Digitalisering

Kompetensförsörjning

Första linjens socialtjänst – arbetssätt och insatser

Stödnivåer

Andra linjens nivå

Första linjens nivå

Främjande
aktiviteter

- **Vilka** tidiga insatser utan individuell behovsprövning
- **Hur** insatser ska ges mer lätt tillgängligt och utifrån individens behov.

Så har förslaget på insatser arbetats fram

Fas 1. Inventering av nuvarande insatsutbud och behov

- Validering av nuvarande insatser utifrån SKR:s kartläggning
- gruppintervjuer med chefer och strateger
- Genomgång av brukarrapporter
- Workshop brukarreferensgrupp

Fas 2. Identifiering av preliminära insatser att ge utan behovsprövning

- Workshops med medarbetare och chefer
- Preliminärt förslag på insatser

Fas 3. Vidareutveckling av förslag på insatsutbud och leveransmodeller

- Vidareutvecklat förslag
- Synpunktsinhämtning från chefer inom stadsdelsförvaltningarna

Workshops med chefer och medarbetare

Workshop 1

- Identifiering av insatser utan individuell behovsprövning som kan möta kartlagda behov
- Prioritering av insatser utifrån möjlig effekt och genomförbarhet
- Identifiering av möjliga arbetssätt för att skapa en lätt tillgänglig och samordnad första linje

*Kategorisering och
sortering av
inkomna förslag*

Workshop 2

- Vidareutveckling av prioriterade insatser i form av ramar och kriterier samt arbetssätt
- Kartläggning av risker och konsekvenser

Vad säger brukarreferensgrupperna om socialtjänsten?

- Referensgrupp med brukarorganisationer för barn och unga samt för vuxna
- I samverkan med God och nära vård och omsorg
- Frågor om tillgänglighet, kontakt och samverkan.

Tillhandahåller lokala mötesplatser och träffpunkter.

Är synlig och finns på andra arenor.

Samarbetar med andra och inte minst civilsamhället.

Kan ordna snabb hjälp

Har material som är anpassat för barn.

Hittar nya kontaktvägar och använder sociala medier.

Har fältarbete och uppsökande arbete för att bygga relation och tillit.

Insatser utan individuell behovsprövning - målgruppsindelad

Tvärgående för alla målgrupper

- Individuella stödsamtal till anhöriga
- Gruppsamtal till anhöriga
- **Flexibelt socialt stöd**

Våld i nära relation

- Individuella samtal till våldsutsatta
- Individuella samtal till våldsutövare
- Gruppsamtal våldsutsatta
- Gruppsamtal våldsutövare

Skadligt bruk och beroende

- Strukturerade motiverande samtal

Äldre

- Hälsofrämjande samtal
- Samtalsgrupper för personer med demens/kognitiv svikt
- Samtalsgrupper för äldre som är ofrivilligt ensamma

Barn och unga

- Barn- och föräldrastöd
- Mina föräldrar är skilda
- På rätt väg
- BRA-samtal
- **Här- och nu samtal**

Funktionsnedsättning

- **Bo-skola**
- Samtalsgrupper för personer med demens/kognitiv svikt

Arbetssätt första linjen

Vi arbetar
uppsökande med alla
målgrupper utifrån
behov, både fysiskt
och digitalt. Det
uppsökande arbetet
sker vid behov i team.

Vi lotsar våra
invånare vidare vid
behov istället för
att hänvisa.

Vi är med tillgängliga på
andra relevanta platser
och inom andra
verksamheter och
föreningar med viss
regelbundenhet.

Breddinförande i alla sdf

Det finns en tydlig
ingång där alla är
välkomna oavsett behov
eller ålder med
tillgänglighet utanför
kontorstid både digitalt
och fysiskt.

Vi erbjuder
rådgivning direkt
via drop-in tider.

Insatser ges på
tider utifrån
individens behov,
även utanför
kontorstid.

För att individen inte
ska ha för många
olika kontakter och
få ett samordnat
stöd arbetar vi
teambaserat.

Testas i pilot i vissa sdf

Vad händer nu?

Våren 2025

Intresseanmälan för
de 3 första
pilotstadsdelarna

Hösten 2025

Planering för pilotverksamhet

Planering för de insatser och arbetssätt som ska breddinföras i alla
stadsdelsförvaltningar och successiv uppstart

Våren 2026

Uppstart av de 3 första
pilotstadsdelarna

Hösten 2026

Planering för 3 ytterligare
pilotstadsdelar

Avslut

Framtidens socialtjänst – vi ställer om tillsammans

rebecca.hedenstedt@stockholm.se

Socialtjänstpanelen reflekterar

Lina Blombergsson,
Avdelningschef Stockholms stad och
vice ordförande i föreningen Sveriges
socialchefer (FSS)

Mari Forslund,
Sektionschef för kunskapsstyrning på
Sveriges kommuner och Regioner
(SKR)

Britt-Marie Ekström,
Tillförordnad chef för FoU Nordost

Stina Hovmöller,
Enhetschef på avdelningen för analyser
av individ- och familjeomsorgsfrågor på
Socialstyrelsen

Summering och nästa steg

- Vad har Malin hört?
- Resan mot en reformerad socialtjänst pågår för fullt
- RSS kommer att ge stöd

SÅ TAR VI NÄSTA STEG

i socialtjänstens omställning

24 APRIL 2025

HUR KOM VI HIT EGENLIGEN?

DET BEHÖVS:
→ KULTUR
→ STRUKTUR
→ VERKSAMHET
→ KUNSKAPSPRÄKTIK

EN KUNSKAPSBASERAD SOCIALTJÄNST

PROFESSIONEN ÄR NYCKEL-SPELARE!

ATT VETA UTAN ATT VETA

VÅGA VARA PROFESSIONELL OSÄKER!

Vad är insatser, metoder och program?

VAD SKA VI SLUTA GÖRA?

Vi har kommit lite olika långt och talar på lite olika sätt.

Välkommen till en länsdialog för en reformerad SOCIALTJÄNST

VI SKA FÅ SYN PÅ LÅGET I LÅNET

Veta hur en tillämpar lagen praktiskt

När jag går hem...

Vill jag...

Få nya intell-vinklar

Än pratat om samverkan

CHECK IN

Hur ser det ut i andra kommuner?

Hur många Mindset?

HELHET

Socialstyrelsen kan vara - styrande - stödjande - utvecklande

Datainsamling behöver ledas någorstans!

Hur ska vi använda all information och göra kvalificerade analyser?

VI VET FÖRLITE OM VÅRA BRUKARE

VI BEHÖVER BLI BÄTTR PÅ ANALYS

FOKUS ÄR NULÅGET KRING FÖRUTSÄTTNINGAR OCH BEHOV

LISA & LISE

1 ANALYS

Hur ska vi följa upp och tillvarata den enskildes önska renhet?

VI BEHÖVER ett nationellt verksamhetssystem

ISOLLENTUNA BIDRA ALLA FÖRUTSÄTTNINGAR I ANALYS

Huddinge-analysen borde bli en Stockholmsanalys!

VI BEHÖVER data för att planera!

SAMVERKAN med relevanta aktörer är särskilt VIKTIGT

2 SAMVERKAN

Det tar TID att bygga samverkan

VI GÖR REDAN MYCKET TILLSAMMANS

VI kan göra mer... RVB... välfärdbrutt... metoder

3 RÄTTSLIG VÄGLEDNING

Rättslig vägledning är VIKTIGT men inte VIKTIGAST

VI BEHÖVER RÄTTSLIG VÄGLEDNING NU!!

Den stora förändring är KULTURELL, inte juridisk

VI klara/ mycket själva men kommer behöva stöd i svåra fall!

LYFT ERFARENHET OCH FÖRSKNING PARALLELT!

TILLSAMMANS

Skatta låget kommunövergripande

Björn Eriksson Åsa Furén Thulin

Det behövs MUSKLER i både ment & rätt personer

EN KUNSKAPSBASERAD SOCIALTJÄNST - DIALOG

POLITIKER HAR KUNSKAP VI SÄKNAR

SOM LEDARE BEHÖVER EN GA FÖRE!

ÅLSKA AVVIKELSEK

VIKTIGT ATT GE POLITIKEN ANNAN RAPPORTERING...

Så kan socialtjänsten bli mer tillgänglig och förebyggande

Rebecca Vadenstedt Stockholm stad

98% har slutat låget

Omställningen är ett maratonlopp inte en sprint!

KUNSKAP FÖRÄNDRAS

Itta samhället behöver vara engagerat!

SAMVERKAN MED LÄROSATEN

Komplexitet, förändring och etiska dilemman kännetecknar verksamheten

KUNSKAPSCIRKULATION

MTB

STORSTHLM

KOMMUNER I SAMVERKAN